

Index DP 20-20

1. Algemeen
2. Exercitie van de militair
3. Exercitie van een eenheid
4. Exercitie van de compagnie
5. Exercitie met het geweer Diemaco C7/C7A1
6. Exercitie met de karabijn Diemaco C8/C8A1
7. Exercitie met het pistool
8. Verrichtingen met de sabel
9. Exercitie van de vaandelwacht
10. Bijzonder handelingen en aanwijzingen tijdens plechtigheden met militair ceremonieel inbegrepen het vuurpeloton bij begrafenissen met militair eerbetoon
11. Bijlage A t/m E

Hoofdstuk 1 Algemeen

Doel van de interservice-exercitie is het op uniforme wijze uitvoeren van de voorgeschreven handelingen op gelijkkluidende commando's.

1. Commando's en aanwijzingen

a. *Soorten commando's*

(1) Waarschuingscommando's dienen om de eenheid voor te bereiden op de uit te voeren verrichtingen.

Eenheden met een organieke sterkte zoals een groep, een peloton, een compagnie enzovoort, worden in waarschuingscommando's ook zo genoemd (bijvoorbeeld: 'COMPAGNIE = HALT').

Het waarschuingscommando: 'AFDELING' wordt gebruikt voor een niet op organieke sterkte aangetreden eenheid en een afdeling Artillerie.

(2) Uitvoeringscommando's dienen om de verrichting te laten uitvoeren. Tussen het waarschuingscommando en het uitvoeringscommando (bijvoorbeeld: 'OP DE PLAATS = RUST') moet voldoende reactietijd worden gelaten, zodat de eenheid op de juiste wijze kan reageren. Tijdens het marcheren worden uitvoeringscommando's gegeven als de linkervoet op de grond komt, m.u.v. het commando: 'LINKS UIT DE FLANK = HALT', dat op de rechtervoet wordt gegeven.

b. *Herroepen van een waarschuingscommando*

Wanneer de commandant een gegeven waarschuingscommando wil herroepen geeft hij de aanwijzing: 'HERSTEL'.

c. *Aanwijzingen*

(1) Wanneer door (weers)omstandigheden een correcte uitvoering van de uit te voeren verrichting niet mogelijk, dan wel het geven van commando's niet wenselijk is, worden aanwijzingen gegeven (bijvoorbeeld: 'WILT U DE HOUDING AANNEMEN').

(2) Tijdens het marcheren in de 'gewone pas', wanneer 'RUST' is gecommandeerd, worden aanwijzingen gegeven (bijvoorbeeld: 'VOLGEN', 'HALT HOUDEN', enzovoort).

d. Indien in dit handboek het commando: 'PRESENTEERT = GEWEER' of 'IN DEN ARM = GEWEER' wordt voorgeschreven, wordt door de onbewapende, aangetreden militair, alsmede door de met sabel of pistool bewapende militair het eerbewijs 'BRENGT ERE = GROET' of 'BRENGT = GROET' gebracht.

In een aantal gevallen zijn beide commando's weergegeven, om de keuze van gewapende dan wel ongewapende deelname aan een ceremonie weer te geven.

2. De commandant

De commandant moet door zijn onberispelijk tenue en uiterlijk voorkomen, alsmede door zijn correct optreden, de eenheid stimuleren tot het leveren van de beste prestatie.

Tenzij dit niet wenselijk is worden alle commando's op luide, duidelijke en bevelende toon gegeven. Het maken van overbodige, niet voorgeschreven bewegingen is niet toegestaan.

Tijdens de exercitie staat de commandant op dezelfde plaats in de 'houding' dan wel blijft hij op dezelfde plaats in of naast de formatie marcheren.

3. Tenue en bewapening

- a. Het tenue tijdens de exercitie wordt vastgesteld door de commandant in overeenstemming met de vigerende tenuevoorschriften van de krijgsmachtdelen.
- b. Tijdens gewapende exercitie wordt gebruik gemaakt van het persoonlijk wapen.

Bijzonderheden:

Opstellen tijdens de exercitie met ongelijksoortige bewapening:
in volgorde vanaf rechts:

- bewapend met geweer;
- bewapend met karabijn;
- bewapend met pistool;
- bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

- c. Zie voor de ceremoniële gelegenheden (Defensiepublicatie) [DP 20-10](#).

4. Inspectie (vooraf te geven aanwijzing)

De uitgangssituatie is de 'houding'.

- a. De exercitie begint met een inspectie over tenue en uiterlijk voorkomen. Zonodig worden ten behoeve van de inspectie de gelederen geopend.
- b. Nadat de militair is geïnspecteerd voert hij eventuele correcties aan het tenue en/of de bewapening uit door achtereenvolgens:
 - (1) de 'tweede rust' aan te nemen en het tenue en / of de bewapening te corrigeren (collectief);
 - (2) de 'houding' aan te nemen;
 - (3) de inspecterende functionaris is 'vrij in beweging'.

5. Tempo en uitvoering van de verrichtingen

- a. De verrichtingen worden uitgevoerd in het tempo van de 'gewone pas': zijnde 112 passen, bewegingen of (wapen)handelingen per minuut, elk één tel durend.
 - (1) 'De looppas' wordt uitgevoerd in het tempo van 180 passen per minuut.
 - (2) 'De langzame pas' wordt uitgevoerd in het tempo van 70 passen per minuut.
- b. Om het juiste tempo tijdens het marcheren aan te geven kan er door de commandant geteld worden, bijvoorbeeld: 'links-rechts-links-rechts' of 'links-twee-drie-vier'. Ter controle is het raadzaam om een metronoom (tempometer) te gebruiken.

- c. Het meetellen tijdens de uitvoering (1, 2, 3, 4), alsmede het instrueren in bewegingen of stappen dient binnen elke eenheid (groep/peleton) op gelijke, functionele wijze te gebeuren i.v.m. de eventueel latere compagnies- of bataljonsexercitie.

6. De relatie met andere handboeken

Dit handboek dient samen te worden gebruikt met het DP 20-10 'Ceremonieel en Protocol voor de Krijgsmacht' en de tenuevoorschriften van de krijgsmachtdelen.

7. Verklaring der tekens

	compagniescommandant
	plaatsvervangend compagniescommandant
	pelotonscommandant
	compagnies sergeant-majoor/compagniesadjutant
	opvolgend pelotonscommandant
	groepscommandant
	plaatsvervangend groepscommandant
	enkele man

Bijzonderheden:

1. Bij de omschrijving hoe de exercitiebewegingen uitgevoerd dienen te worden werd uitgegaan van militairen met een gemiddelde lichaamslengte. Wanneer er zich grote onderlinge verschillen in lichaamslengte voordoen, heeft de algehele gelijkheid de voorkeur boven de individuele afwerking op detail(s).
2. Voor meer bijzonderheden/uitzonderingen: [zie bijlage E](#).

Hoofdstuk 2 Exercitie van de militair

1. De basishoudingen

- a. a. *Commando: 'AFDELING = GEEFT = ACHT'*

(1) De uitgangssituatie is de 'tweede rust'.

(a) In de 'tweede rust' staan de voeten met de binnenzijde van de hakken 20 cm van elkaar en is elke voet onder een hoek van 30° naar buiten gericht.

(b) De voeten mogen niet worden verplaatst.

(c) Het hoofd, de armen en de romp mogen worden bewogen.

(d) Correcties aan het tenue mogen worden aangebracht.

(e) Spreken is verboden, tenzij dit wordt toegestaan.

(2) Op het eerste waarschuwingscommando: 'AFDELING' wordt de 'eerste rust' aangenomen.

(a) De armen worden in één tel achter tegen de rug geplaatst met de rug van de rechterhand in de palm van de linkerhand en de rechterduim over de linkerduim. (Figuur 2-1).

(b) De armen en de aaneengesloten vingers zijn zoveel mogelijk gestrekt.

(c) De militair staat rechtop, onbeweeglijk stil en kijkt recht voor zich uit. (Figuur 2-2).

(d) De benen zijn gestrekt en het lichaamsgewicht is gelijkelijk over beide voeten verdeeld.

(e) Spreken is verboden.

Bijzonderheden:

1. Alleen indien beide handen vrij zijn in 'eerste rust' worden deze tegen de rug geplaatst. In alle overige situaties is de 'vrije hand' met gebalde vuist langs het lichaam zoals in 'de houding'.
2. Het commando 'afdeling' (of vergelijkbaar commando) kan tevens als zelfstandig (waarschuwings)commando gebruikt worden.

Figuur 2-1

Figuur 2-2

(3) Op het tweede waarschuwingscommando: 'GEEFT' blijft de militair onbeweeglijk stilstaan.

(4) Op het uitvoeringscommando: 'ACHT' wordt in één tel de linkervoet naast de rechervoet

geplaatst (lichaamsgewicht op rechtersoet) zodanig, dat de hakken elkaar raken en iedere voet onder een hoek van 30° naar buiten is gericht.

Let hierbij op het volgende:

- (a) De armen zijn gestrekt aan de zijkant tegen het lichaam gebracht;
- (b) De handen zijn tot vuisten gemaakt, duim op de wijsvinger in het verlengde van de onderarm, handrug naar buiten gekeerd. (Figuur 2-3 en 2-4).
- (c) Het hoofd is rechtop en mag niet vooruitsteken.
- (d) De schouders zijn niet opgetrokken maar iets naar achteren gebogen en de borst wordt vooruitgebracht.
- (e) De militair staat rechtop, onbeweeglijk stil en kijkt recht voor zich uit.
- (f) De benen zijn gestrekt en het lichaamsgewicht is gelijkmatig over beide voeten verdeeld.
- (g) Spreken is verboden.

Figuur 2-3

Figuur 2-4

- b. *Commando: 'OP DE PLAATS = RUST'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' worden de bewegingen zoals omschreven in punt 1a(4) in omgekeerde volgorde uitgevoerd en wordt de 'eerste rust' aangenomen zoals omschreven in punt 1a(2).

- c. *Commando: 'RUST'*

De uitgangssituatie is de 'eerste rust'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'tweede rust' aangenomen zoals omschreven in punt 1a(1).

Bijzonderheden:

Het commando: 'RUST' mag nimmer een automatisch gevolg zijn van het commando: 'OP DE PLAATS = RUST'.

2. Present melden

- a. Wanneer de rang / stand en naam van een militair worden afgeroepen, meldt hij zich present (bijvoorbeeld tijdens het appél). Hiertoe neemt de militair de 'houding' aan en

roept vervolgens duidelijk verstaanbaar, echter zonder te schreeuwen: 'PRESENT'. Bij de Bereden Wapens: 'HIER', gevolgd door de aanspreektitel van de meerdere.

De aanspreektitel wordt achterwege gelaten wanneer degene die de naam van de militair heeft afgeroepen van gelijke (of lagere) rang of stand is als de aangesprokene, gevolgd door de aanspreektitel van de meerdere.

- b. Een militair wendt zich tot de hoogste in rang, indien hij een militair in diens gezelschap wil spreken; hij maakt zich bekend door duidelijk te zeggen wie hij is en wat hij wenst; bijvoorbeeld: "Goedemorgen kolonel, kapitein Pieters; zou ik majoor Jansen mogen spreken?";
- c. Is degene die hij wenst te spreken in gesprek, dan wacht hij tot het gesprek is beëindigd; indien dringend, vraagt hij of hij mag storen.

3. Wendingen op de plaats

a. Algemeen

(1) Bij wendingen op de plaats draait het lichaam om zijn as.

(2) Het onderlichaam voert de bewegingen uit die nodig zijn om de draaiing mogelijk te maken.

(3) Het meedraaiende bovenlichaam blijft daarbij zoals in de 'houding'. De gestrekte armen dienen stil tegen het lichaam te worden gehouden zoals in de 'houding'.

b. *Commando: 'RECHTS = OM'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'OM' wordt in één tel (een kwartdraai vanuit de houding) de linkervoet met de voetholte 10 cm vóór de punt van de rechtervoet geplaatst. (Figuur 2-5).

(2) 2e beweging

De rechtervoet wordt in één tel een naast de linkervoet geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 2-6).

Figuur 2-5

Figuur 2-6

c. *Commando: 'LINKS = OM'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'om' wordt in één tel (een kwartdraai vanuit de houding) de rechtervoet met de voetholte 10 cm vóór de punt van de linkervoet geplaatst. (Figuur 2-7).

(2) 2e beweging

De linkervoet wordt in één tel naast de rechtervoet geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 2-8).

Figuur 2-7

Figuur 2-8

d. *Commando: 'RECHTSOM = KEERT'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'KEERT' wordt één tel (een halve draai vanuit de houding) de linkervoet loodrecht, met de voetholte 10 cm vóór de punt van de rechtervoet geplaatst. (Figuur 2-9).

(2) 2e beweging

De rechtervoet wordt in één tel, met de hak ter hoogte van de linkerhak in de nieuwe richting geplaatst. (Figuur 2-10).

(3) 3e beweging

De linkervoet wordt in één tel naast de rechtervoet geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 2-11).

Figuur 2-9

Figuur 2-10

Figuur 2-11

4. De groet (in den arm geweerd)

- De uitgangssituatie is de 'houding' of (voor de individuele militair) de 'gewone pas', waarbij 'de groet' op eigen initiatief gebracht wordt.
- 'De groet' kan worden gebracht door een militair gekleed in een militair tenue (of in burgerteneu, rechtspositioneel deel uitmakend van een militaire eenheid) zowel met als zonder hoofddeksel en dient in principe beantwoord te worden.
- Voor het uitvoeren van 'de (collectieve) groet' in de 'houding' kunnen de volgende commando's worden gebruikt: 'BRENGT = GROET' en 'IN DE HOUDING = STAAT'.
- 'De groet' wordt gebracht door de rechterhand in één tel langs de kortste weg naar het hoofd te brengen. De pols is hierbij gestrekt en de bovenarm is horizontaal in het verlengde van de schouderlijn. De handpalm van de rechterhand is naar de rechterslaap gedraaid, duim en vingers zijn hierbij gestrekt en aaneengesloten, de vingertoppen tegen de rechterslaap (onderzijde hoofddeksel of t.h.v.). (Figuur 2-12 en 2-13).

Figuur 2-12

Figuur 2-13

- e. In de 'gewone pas' begint 'de groet' op zes passen afstand waarbij de militair degene voor wie de groet geldt met opgeheven hoofd aankijkt. Zo nodig draait hij hiertoe in één tel het hoofd.
- f. Tijdens 'de groet' blijven hoofd en romp rechtop, de linkerarm is gestrekt tegen het lichaam, zoals in de 'houding', ook in 'gewone pas'.
- g. Op het commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' wordt op het uitvoeringscommando: 'STAAT' de rechterarm in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. Tegelijkertijd wordt de hand tot vuist gemaakt.
'De groet' (in 'gewone pas') wordt beëindigd tijdens het passeren of wanneer 'de groet' is beantwoord.
- h. Bij het beëindigen van 'de groet' brengt de militair zijn rechterarm in één tel langs de kortste weg gestrekt tegen het lichaam zoals in de 'houding' en kijkt weer recht voor zich uit.
Tegelijkertijd wordt de hand tot vuist gemaakt.
- i. In 'gewone pas': opnieuw de armen doorzwaaien.

5. De eregroet (presenteert geweer)

De uitgangssituatie is de 'houding'.

- a. De eregroet kan worden gebracht door een militair gekleed in een militair tenue zowel met als zonder hoofddekse. Zie voor de toepassing van de 'eregroet' [DP 20-10, hoofdstuk 7](#).
- b. De individuele militair houdt eerst 'HALT' en maakt aansluitend 'front'.
- c. Voor het uitvoeren van de 'eregroet' worden de volgende commando's gebruikt: 'BRENGT ERE = GROET' en 'IN DE HOUDING = STAAT'.
- d. De 'eregroet' wordt uitgevoerd zoals omschreven in punt 4, met dien verstande, dat de 'eregroet' begint: op acht passen afstand vóór en eindigt twee passen ná het passeren.
- e. 'IN DE HOUDING = STAAT': zoals omschreven in punt 4g.

Bijzonderheden:

Tijdens het brengen van (ere)groet is spreken en/of zingen (b.v. wanneer het Wilhelmus ten gehore wordt gebracht) verboden.

6. Melden / afmelden

Wanneer de militair op ongeveer drie passen afstand van de meerdere (hoogste in rang aanwezige) is gekomen neemt hij de 'houding' aan en brengt gedurende drie tellen 'de groet'.

Nadat 'de groet' is beëindigd noemt hij duidelijk zijn rang/stand en naam, gevolgd door de aanspreektitel van de meerdere.

Afmelden: wanneer de meerdere te kennen geeft dat het gesprek is beëindigd, brengt de militair opnieuw 'de groet'. Aansluitend wordt rechtsomkeert gemaakt en aangemarcheerd.

7. Pas(sen) achterwaarts

Commando: '.... PAS(SEN) ACHTERWAARTS = MARS'.

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt, te beginnen met de linkervoet, het genoemde aantal passen (van 40 cm) naar achteren gemaakt.

Nadat de laatste pas is gemaakt wordt de rechter-/linkervoet naast de linker-/rechtervoet geplaatst zoals in de 'houding'.

* De 'pas(sen) achterwaarts' tijdens het 'openen en sluiten', dien(t)(en) in het tempo van 112 passen per minuut te worden uitgevoerd.

8. Verkorte pas(sen) voorwaarts

Commando: '.... VERKORTE PAS(SEN) VOORWAARTS = MARS'.

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het uitvoeringscommando 'MARS' wordt, te beginnen met de linkervoet, het genoemde aantal verkorte passen (van 40 cm) met gestrekte benen naar voren gemaakt, waarbij de voeten plat worden neergezet. (Figuur 2-14).

* De 'verkorte pas(sen) voorwaarts' tijdens het 'openen en sluiten', dien(t)(en) in het tempo van 112 passen per minuut te worden uitgevoerd.

Figuur 2-14

9. Pas(sen) zijwaarts

Commando: '....PAS(SEN) NAAR RECHTS/LINKS = MARS'.

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt de rechter- / linkervoet iets opgetild en met gestrekt been over een afstand van 40 cm naar rechts / links verplaatst, waarna de linker- / rechtervoet wordt opgetild en naast de rechter- / linkervoet wordt geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 2-15).

Figuur 2-15

Bijzonderheden:

1. Het aantal te commanderen 'verkorte passen voorwaarts, passen achterwaarts en zijwaarts' is ten hoogste vier.
2. Tijdens de ('verkorte') 'pas(sen) voorwaarts, achterwaarts en zijwaarts', dienen de gestrekte armen stil tegen het lichaam te worden gehouden zoals in de 'houding'.

10. Inrukken

Commando: 'IN = GERUKT = MARS'

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het eerste uitvoeringscommando (IN=)GERUKT wordt de groet gebracht. Op het tweede uitvoeringscommando MARS wordt de rechterarm in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in 'de houding'. Aansluitend wordt vanaf de tweede tel rechtsomkeert gemaakt. In plaats van de derde beweging van rechtsomkeert (linkervoet aansluiten) wordt een aanmarcheringspas gemaakt en is men 'vrij in beweging'.

De commandant brengt de groet tussen de uitvoeringscommando's: GERUKT en

Hoofdstuk 3 Exercitie van een eenheid

1. Aantreden

a. Algemeen

(1) Onder een gelid wordt verstaan: een aantal militairen die **naast** elkaar en in colonne **achter** elkaar staan.

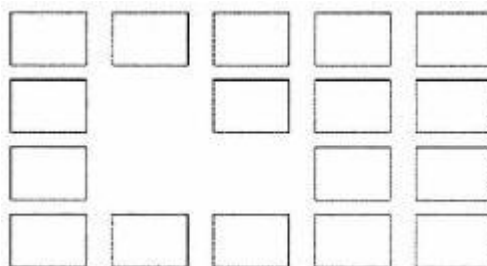
(2) Onder een rot wordt verstaan: een aantal militairen die **achter** elkaar en in colonne **naast** elkaar staan.

(3) Afhankelijk van de opdracht wordt aangetreden op één, twee, drie of vier gelederen. Bij het aantreden stellen de militairen zich individueel op in de 'houding' volgens grootte bij lange(re) verplaatsingen is het raadzaam de kleinste personen voorop te laten marcheren, vanaf rechts, richten naar rechts en komen in opvolging vanaf rechts in de 'eerste rust'. Is de getalsterkte van de gelederen ongelijk, dan moeten de gelederen zoveel mogelijk op gelijke sterkte worden gebracht, met dien verstande, dat:

(a) het rot op de rechter- en linkervleugel en het voorste en achterste gelid (vanaf drie gelederen) steeds voltallig * moeten zijn;

(b) het tweede gelid één militair sterker is dan het derde wanneer het ontbrekende aantal militairen één of drie bedraagt; (Figuur 3-1)

(c) aantreden op vier gelederen, als de getalsterkte minimaal 16 militairen bedraagt, de commandant niet inbegrepen. (Figuur 3-1).

Figuur 3-1

Bijzonderheden:

1. De eventuele open ruimtes in de eenheid (b.v. na 'rechtsomkeert = mars') niet opvullen'.
2. Om de grootste persoon (man van richting) bij compagnies of bataljonsexercitie per eenheid rechtsvoor te situeren, dient in flankcolonne (marsrichting) te worden aangestreden en naar rechts te worden gericht.
3. Het aantal gelederen mag nooit groter zijn dan het aantal rotten: met tweeën vanaf 4 personen, met drieën: vanaf 9 personen, met vieren: vanaf 16 personen enz.

Bijzonderheden:

1. Opstellen tijdens de exercitie met ongelijksoortige bewapening, in volgorde vanaf rechts:

- bewapend met geweer;
- bewapend met karabijn;
- bewapend met pistool;
- bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

2. Opstellen tijdens de (ceremoniële) exercitie mer meerdere krijgsmachtdelen, in volgorde vanaf rechts:

- Koninklijke Marine
- Koninklijke Landmacht
- Koninklijke Luchtmacht
- Koninklijke Marechaussee.

(4) Wanneer kaderleden zijn ingedeeld stellen zij zich op de rechtervleugel op en vormen daar het eerste rot.

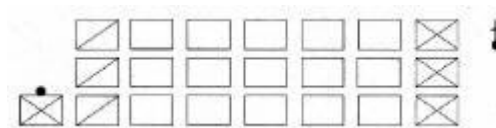
De overige kaderleden stellen zich op de linkervleugel op en vormen daar het laatste rot.

Daarna stellen de overigen zich op en vormen daar het tweede, derde rot, enzovoort.

(5) De pelotonscommandant, niet optredend als zelfstandig commandant, stelt zich rechts van het voorste gelid op. De OPC van het peloton stelt zich links van het achterste gelid op. (Figuur 3-2).

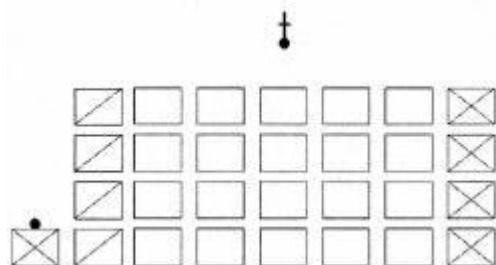
Bijzonderheden:

Met betrekking tot kaderleden is een onvolledig rot toegestaan.

Figuur 3-2

Bij zelfstandig optreden wordt het peloton geformeerd zoals aangegeven in figuur 3-2a.

Figuur 3-2a

b. *Aantreden op één gelid* (Figuur 3-3)

Aanwijzing: 'AANTREDEN OP EEN GELID'.

De militairen stellen zich op in de 'houding' met een onderlinge tussenruimte van één armlengte.

Met uitzondering van de rechtersvleugelman, draaien allen het hoofd en de ogen naar rechts en strekken tegelijkertijd de rechterarm horizontaal zijwaarts, waarbij de tot vuist gemaakte hand de bovenarm van de nevenman raakt en richt zich daarbij op de meest rechter persoon. (Figuur 3-4).

Wanneer bij het horizontaal zijwaarts strekken van de rechterarm de tussenruimte onvoldoende is, wordt de rechterarm met de tot vuist gemaakte hand achter de nevenman langs gestrekt: met de handrug naar boven gekeerd.

Bijzonderheden:

1. Het uitrichten tijdens 'AANTREDEN' gebeurt in opeenvolging in de 'houding'. Indien de richting en afstand juist zijn wordt individueel in opeenvolging de 'eerste rust' aangenomen zodra de militair links naast hem de rechterhand (en het hoofd) heeft teruggebracht zoals in de 'houding'.
2. De eenheid is juist gericht wanneer de hakken in één lijn staan.

Figuur 3-3

Figuur 3-4

c. *Aantreden op meerdere gelederen. (Figuur 3-5)*

Aanwijzing: 'AANTREDEN OP TWEE (DRIE OF VIER) GELEDEREN'.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in punt 1b, met dien verstande, dat de rechtersleugel van het tweede (derde en vierde) gelid zich richt op en afstand neemt tot zijn voorman door de rechterarm horizontaal voorwaarts te strekken en zich zodanig te verplaatsen tot hij met de tot vuist gemaakte hand zijn voorman raakt: met de handrug naar boven gekeerd. (Figuur 3-6).

Aansluitend brengen zij de rechterarm in opvolging van voor naar achter terug zoals in de 'houding'.

De overige militairen opgesteld in het tweede (derde en vierde) gelid richten zich, zodra zij naar rechts gericht zijn, op hun voorman.

Figuur 3-5

Figuur 3-6

d. *Aantreden met verkorte tussenruimte op één gelid*

Aanwijzing: 'AANTREDEN MET VERKORTE TUSSENRUIMTE OP ÉÉN GELID'.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in punt 1b, met dien verstande, dat de verkorte tussenruimte wordt verkregen doordat de militairen de tot vuist gemaakte rechterhand, met de handrug naar voren gekeerd, juist boven de heup plaatsen waarbij de

rechterelleboog de linkerarm van de nevenman moet raken en richten zich daarbij op de meest rechter persoon. (Figuur 3-7).

Figuur 3-7

- e. *Aantreden met verkorte tussenruimte op meerdere gelederen*

Aanwijzing: 'AANTREDEN MET VERKORTE TUSSENRUIMTE OP TWEE (DRIE of VIER) GELEDEREN'.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in punt 1c, met dien verstande, dat de verkorte tussenruimte wordt verkregen doordat de militairen opgesteld in het voorste gelid de tot vuist gemaakte rechterhand, met de handrug naar voren gekeerd, juist boven de heup plaatsen waarbij de rechterelleboog de linkerarm van de nevenman moet raken en richten zich daarbij op de meest rechter persoon.

2. Naar rechts richten wanneer is aangetreden op één gelid

Bijzonderheden:

Vooraf: 'NUMMEREN', [zie bijlage C](#).

- a. *Commando: 'NAAR RECHTS = RICHTEN'*

De uitgangssituatie is de 'houding' en de eenheid staat opgesteld op één gelid.

(1) 1e beweging

Uitgezonderd de rechtervleugelman draaien op het uitvoerings-commando: 'RICHTEN' allen in één tel het hoofd en de ogen naar rechts en strekken tegelijkertijd de rechterarm horizontaal zijwaarts.

Wanneer bij het horizontaal zijwaarts strekken van de rechterarm de tussenruimte onvoldoende is, wordt de rechterarm met de tot vuist gemaakte hand achter de nevenman langs gestrekt: met de handrug naar boven gekeerd.

(2) 2^e beweging

Uitgezonderd de rechtervleugelman verplaatsen allen zich door snel te dribbelen tot zij met de tot vuist gemaakte hand de bovenarm van hun nevenman raken en richten zich daarbij op de meest rechter persoon.

De schouders worden in front gehouden.

Het naar rechts gedraaide hoofd wordt rechtstandig gehouden. (Figuur 3-8).

Figuur 3-8

Controle richtingen

(Nummer..., of naam: op / neer of: naar voren / naar achteren).

De commandant stelt zich drie passen rechts van de rechtersleugelman op en maakt front naar de rechtersleugelman om de richting te controleren en zo nodig te corrigeren.

De eenheid is juist gericht wanneer de hakken in één lijn staan.

b. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*

De commandant geeft het commando: 'HOOFD = FRONT' wanneer de eenheid juist gericht is. Op het uitvoeringscommando: 'FRONT' wordt de rechterarm in één tel langs de kortste weg en niet hoorbaar tegen het lichaam gebracht zoals in de 'houding'. Tegelijkertijd worden het hoofd en de ogen teruggedraaid zoals in de 'houding'.

c. *Commando: 'MET VERKORTE TUSSENRUIMTE NAAR RECHTS = RICHTEN'*

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in punt 2a en b, met dien verstande, dat de tot vuist gemaakte rechterhand (met de handrug naar voren gekeerd) juist boven de heup wordt geplaatst waarna allen, met uitzondering van de rechtersleugelman, zich verplaatsen door snel te dribbelen tot zij met de rechterelleboog de linkerarm van hun nevenman raken en richten zich daarbij op de meest rechter persoon. (Figuur 3-9).

d. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*
Zoals omschreven in punt b.

Bijzonderheden:
Controle richtingen: zoals omschreven in punt 2a(2).

Bijzonderheden:
Vooraf: 'NUMMEREN', zie bijlage C. (Nummer..., of naam: op / neer of: naar voren / naar achteren).

-

Figuur 3-10

- b. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*
Zoals omschreven in punt 2b.

Bijzonderheden:

1. Controle richtingen: de commandant stelt zich drie passen rechts van ieder gelid op en maakt front naar ieder gelid om (zich met 'zijwaartse passen' verplaatsend) de richting te controleren en zo nodig te corrigeren.
2. De eenheid is juist gericht wanneer de hakken van de afzonderlijke gelederen in één lijn staan.

4. Passen

We onderscheiden de volgende passen:

	Lengte:	Tempo:
a. looppas	80 centimeter	180 passen per minuut;
b. gewone pas	70 centimeter	112 passen per minuut;
c. vertraagde gewone pas.(vaandelwacht/groep)	70 centimeter	80 passen per minuut;
d. langzame pas	60 centimeter	70 passen per minuut;
e. aanmarcheerpas	50 centimeter	alle tempi;
f. verkorte pas voorwaarts	40 centimeter	112 passen per minuut;
g. pas achterwaarts	40 centimeter	112 passen per minuut;
h. pas zijwaarts	40 centimeter	112 passen per minuut.

Bijzonderheden:

1. Voor de uitvoering van de 'langzame pas': zie [hoofdstuk 10, punt 6](#).
2. Ter controle van de diverse tempi is het raadzaam om een metronoom (tempometer) te gebruiken.
3. Paslengtes gemeten vanaf achterzijde: hak tot hak of vanaf voorzijde: teen tot teen.

5. Marcheren in gewone pas

a. *Algemeen*

Vanuit de natuurlijke manier van lopen moet de militaire pas worden ontwikkeld, waarbij:

- het hoofd en de romp rechtop worden gehouden;
- de schouders niet worden gedraaid;

- de armen gestrekt naast (niet vóór) het lichaam, evenwijdig aan de marsrichting tot heuphoogte voorwaarts en tot onder een hoek van 30° met het lichaam achterwaarts worden doorgezwaaid.

Bereikt moet worden dat met passen van de juiste, gelijke lengte en in het tempo van de 'gewone pas' wordt gemarcheerd.

b. *De aanmarcheerpas*

De 'aanmarcheerpas' wordt gemaakt met de linkervoet (dan wel de rechtervoet bij: 'RECHTS UIT DE FLANK = MARS') welke niet hoorbaar met gestrekt been wordt neergezet over een lengte van 50 cm.

De voet blijft daarbij dicht bij de grond terwijl het bovenlichaam naar voren wordt bewogen.

Tegelijkertijd wordt de rechter- / linkerarm voorwaarts en de linker- / rechterarm achterwaarts doorgezwaaid, zoals in punt a omschreven.

De handen zijn tot vuisten gemaakt, duim op de wijsvinger in het verlengde van de onderarm, handrug naar buiten gekeerd.

c. *Commando: 'VOORWAARTS = MARS'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het waarschuwingscommando: 'VOORWAARTS' blijft de militair onbeweeglijk stilstaan.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt met de linkervoet een 'aanmarcheerpas' gemaakt en met de rechtervoet overgegaan in 'gewone pas'. (Figuur 3-11 en 3-12).

Figuur 3-11

Figuur 3-12

d. *Commando: 'AFDELING = HALT'*

De uitgangssituatie is de 'gewone pas'.

Op het uitvoeringscommando: 'HALT' wordt met de rechtervoet een gewone pas gemaakt.

Hierbij wordt reeds snelheid verminderd. Aansluitend wordt met de linkervoet een 'verkorte pas' gemaakt waarna de rechtervoet naast de linkervoet wordt geplaatst zoals in de 'houding'.

e. *Commando: 'RECHTS / LINKS UIT DE FLANK = MARS'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt in één tel de linker- / rechtervoet (een kwartdraai gedraaid) met de voetholte 10 cm vóór de punt van de andere voet in de gewenste richting geplaatst.

De gestrekte armen dienen stil tegen het lichaam te worden gehouden zoals in de 'houding'. (Figuur 3-13 en 3-14).

Figuur 3-13

Figuur 3-14

(2)2e beweging

Met de rechter- / linkervoet wordt een 'aanmarcheerpas' gemaakt en worden tegelijkertijd de armen doorgezwaaid. (Figuur 3-15 en 3-16).

Figuur 3-15

Figuur 3-16

f. *Commando: 'RECHTS / LINKS UIT DE FLANK = HALT'*

De uitgangssituatie is de 'gewone pas'.

(1) 1^e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'HALT' wordt met de rechter- / linkervoet een 'verkorte pas' gemaakt.

(2) 2^e beweging

De linker- / rechtervoet (een kwartdraai gedraaid) wordt met de voetholte 10 cm vóór de punt van de andere voet in de gewenste richting geplaatst. (Figuur 3-17 en 3-18).

Figuur 3-17

Figuur 3-18

(3) 3^e beweging

De rechter- / linkervoet wordt geplaatst zoals in de 'eerste rust'.

(4) 4^e beweging

De linker- / rechtervoet wordt aangesloten zoals in de 'houding'.

Bijzonderheden:

1. Het uitvoeringscommando: 'HALT' wordt bij het commando: '**LINKS** UIT DE FLANK' op de **rechtervoet** gegeven.
2. Tijdens de bewegingen 1 t/m 4 dienen de gestrekte armen stil tegen het lichaam te worden gehouden zoals in de 'houding'.

6. Rust tijdens marcheren in gewone pas

a. *Commando: 'RUST'*,

De uitgangssituatie is de 'gewone pas' buiten de bebouwde kom.

In 'rust' mag worden gelopen tijdens verplaatsingen buiten het kazerneterrein.

Wanneer: 'RUST' is gecommandeerd, blijft elke militair in de pas en recht achter zijn voorman lopen.

De juiste tussenruimte moet worden gehandhaafd, zodat de lengte van de colonne niet toe- of afneemt.

Slechts na toestemming van de commandant is het toegestaan te spreken, te zingen, uit

de pas te lopen, uit de veldfles te drinken, te eten, de draagwijze van het wapen te veranderen of het gelid te verlaten.

Geschreeuw en uitroepen zijn verboden.

- b. *Commando: 'AFDELING = GEEFT = ACHT'*

De uitgangssituatie is 'RUST' in 'gewone pas' tijdens een verplaatsing buiten het kazerneterrein.

(1) Op het commando: 'AFDELING' zo nodig de pas herstellen.

(2) Op het uitvoeringscommando: 'ACHT' wordt, nadat de rechtersvoet op de grond is gekomen, te beginnen met de linkervoet, verder gemarcheerd in 'gewone pas'.

7. Looppas

- a. *Commando: 'LOOPPAS = MARS'*

De uitgangssituatie is de 'gewone pas'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt, nadat de rechtersvoet op de grond is gekomen, te beginnen met de linkervoet, overgegaan in de 'looppas'. Tegelijkertijd worden de armen gebogen, vuisten op borsthoogte, handruggen naar buiten gekeerd.

De voeten moeten recht naar voren worden geplaatst en voldoende hoog van de grond worden opgetild.

De armen moeten zich voldoende vrij van het lichaam bewegen, zodat de ademhaling niet wordt belemmerd.

Bijzonderheden:

1. Het commando: 'AFDELING = HALT' en 'MARKEERT DE PAS' wordt niet gegeven aan een groep die zich verplaatst in 'looppas'.
2. Voordat: 'HALT' of MARKEERT DE PAS wordt gecommandeerd moet eerst worden overgegaan in 'gewone pas'.

- b. *Commando: 'GEWONE PAS = MARS'*

De uitgangssituatie is de 'looppas'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' worden, nadat de rechtersvoet op de grond is gekomen, te beginnen met de linkervoet, twee kortere passen in langzamer tempo gemaakt.

Aansluitend wordt met de linkervoet overgegaan in 'gewone pas'.

8. Veranderen van richting

- a. *Algemeen*

Afhankelijk van de uit te voeren verandering van richting tijdens het marcheren in 'langzame-, gewone-, looppas', of vanuit de 'houding', moet het daartoe geëigende commando worden gegeven.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' voert de militair aan het hoofd van de colonne met 'verkorte passen' de opgedragen verandering van richting uit en marcheert daarna door in

de oorspronkelijke pas (lengte).

De overige militairen voeren de verandering van richting uit zodra zij op het punt van richtingverandering zijn aangekomen.

Indien op meerdere gelederen is aangetreden wordt deze verrichting op dezelfde wijze uitgevoerd, met dien verstande, dat:

- de buitenste militairen de voorgeschreven paslengte en afstanden behouden;
- de overige militairen van de opvolgende rotten, naar het draaipunt toe, de paslengte geleidelijk enigszins verkorten;
- de binnenste militairen van de opvolgende rotten, de richtingverandering met 'verkorte passen' uitvoeren;
- de zijwaartse richting van de opvolgende rotten, tijdens de richtingverandering, op de militair van het buitenste gelid is;
- de overige militairen van de opvolgende rotten de richtingverandering uitvoeren, op dezelfde plaats als het eerste rot;
- alle militairen de armen blijven doorzwaaien, in relatie tot de (naar het draaipunt toe geleidelijk) verkorte paslengte.

b. *Commando: 'HOOFD DER COLONNE RECHTS / LINKS = MARS'*

Dit commando wordt gegeven wanneer de verandering van richting loodrecht op de oorspronkelijke richting is.

c. *Commando: 'HOOFD DER COLONNE RECHTS / LINKS = VOORWAARTS = MARS'*

Dit commando wordt gegeven wanneer de verandering van richting tegelijkertijd met het aanmarcheren vanuit de 'houding' of 'markeert de pas' moet aanvangen.

d. *Commando: 'TWEEMAAL HOOFD DER COLONNE RECHTS / LINKS = MARS'*

Dit commando wordt gegeven wanneer achtereenvolgens tweemaal loodrecht van richting moet worden veranderd.

e. *Commando: 'TWEEMAAL HOOFD DER COLONNE RECHTS / LINKS = VOORWAARTS = MARS'*

Dit commando wordt gegeven wanneer het tweemaal loodrecht van richting veranderen tegelijkertijd met het aanmarcheren vanuit de 'houding' of 'markeert de pas' moet aanvangen.

9. Markeren van de pas

a. *Commando: 'MARKEERT DE PAS = MARS'*

De uitgangssituatie kan zijn de 'houding' of 'gewone pas' ('langzame pas').

Tijdens het marcheren wordt op het uitvoeringscommando: 'MARS' met de rechtermoot een 'verkorte pas' gemaakt.

Daarna worden, te beginnen met de linkermoot, zonder voorwaarts te gaan, in het tempo van de 'gewone (langzame) pas' de voeten opgetild waarbij de tenen naar de grond zijn gericht. (Figuur 3-19).

De gestrekte armen dienen stil tegen het lichaam gehouden te worden zoals in de 'houding'.

Indien nodig kunnen richting en afstand worden gecorrigeerd.

Figuur 3-19

- b. Vanuit de 'houding' wordt op het uitvoeringscommando: 'MARS' begonnen met de linkervoet. Aansluitend aan het markeren kunnen richtingveranderingen in de mars worden uitgevoerd, halt worden gehouden en kan overgegaan worden in 'gewone (langzame) pas' na de daartoe strekkende commando's.
- c. *Commando: 'VOORWAARTS = MARS'*
De uitgangssituatie is 'markeert de pas'.
Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt, nadat de rechtervoet op de grond is gekomen, met de linkervoet een 'aanmarcheerpas' gemaakt en aansluitend met de rechtervoet overgegaan in 'gewone (langzame) pas'.
- d. *Commando: 'AFDELING = HALT'*
De uitgangssituatie is 'markeert de pas'.
Op het uitvoeringscommando: 'HALT' wordt, nadat de rechtervoet op de grond is gekomen, de linkervoet naast de rechtervoet geplaatst zoals in de 'houding'.

10. Wending tijdens het marcheren in gewone pas

Commando: 'RECHTSOMKEERT = MARS'

De uitgangssituatie is de 'gewone pas'.

- a. 1^e beweging
Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt met de rechtervoet een 'verkorte pas' gemaakt.
- b. 2^e beweging
De linkervoet wordt loodrecht met de voetholte 10 cm voor de punt van de rechtervoet geplaatst. (Figuur 3-20).

Figuur 3-20

c. 3^e beweging

De rechtervoet wordt (een halve draai gedraaid) met de hak 10 cm voor de linkerhak in de nieuwe richting geplaatst. (Figuur 3-21).

Bijzonderheden:

Tijdens beweging 1 tot en met 3 dienen de gestrekte armen stil tegen het lichaam te worden gehouden zoals in de 'houding'.

Figuur 3-21

d. 4^e beweging

Met de linkervoet wordt een 'aanmarcheerpas' gemaakt en aansluitend met de rechtervoet overgegaan in 'gewone pas'.

Tegelijkertijd worden de armen doorgezwaaid.

11. Uit- en intreden

a. *Commando*: '(RANG / STAND EN NAAM) = UITTREDEN'

Op het waarschuwingscommando: '(RANG / STAND EN NAAM)' meldt de militair zich (vanuit de 'houding') present (hoofdstuk 2, punt 2).

Op het uitvoeringscommando: 'UITTREDEN' marcheert de militair, wanneer de eenheid in linie op één gelid staat opgesteld, langs de kortste weg naar de meerdere, die het commando heeft gegeven en meldt zich (hoofdstuk 2, punt 6).

Wanneer de eenheid is aangetreden op twee of meerdere gelederen, maakt de militair (m.u.v. die in het voorste gelid) een halve pas zijwaards en treedt naar voren uit:

- tweede gelid eerst een halve 'pas zijwaarts';
- derde gelid eerst 'rechtsomkeert' gevolgd door een halve 'pas zijwaarts' (bij vier gelederen);
- vierde gelid eerst 'rechtsomkeert'.

Wanneer de eenheid in colonne staat opgesteld, maakt de militair voordat hij afmarcheert, 'rechts- of linksom', afhankelijk van de plaats van de meerdere.

b. *Commando*: 'INTREDEN'

Op het uitvoeringscommando: 'INTREDEN' brengt de militair 'de groet'. Aansluitend wordt 'rechtsomkeert' gemaakt, om zich langs de kortste weg weer in de uitgangssituatie op te stellen.

12. Openen en sluiten (tempo van 112 passen per minuut).

Bijzonderheden:

Vooraf: 'NUMMEREN', zie bijlage C.

a. *Commando*: 'OPENEN = MARS'.

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maakt, wanneer de eenheid op twee gelederen is aangetreden, het voorste gelid 'twee verkorte passen voorwaarts'.

(2) Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maakt, wanneer de eenheid op drie gelederen is aangetreden:

- het voorste gelid 'twee verkorte passen voorwaarts';
- het tweede gelid geen beweging;
- het derde gelid 'twee passen achterwaarts'.

(3) Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maakt, wanneer de eenheid op vier gelederen is aangetreden:

- het voorste gelid 'drie verkorte passen voorwaarts';
- het tweede gelid 'één verkorte pas voorwaarts';
- het derde gelid 'één pas achterwaarts';
- het vierde gelid 'drie passen achterwaarts'.

Aansluitend wordt (zonder commando) naar rechts gericht.

De rechtervleugelman van het tweede, derde en achterste gelid verandert daarbij niet van plaats en de rechterarm wordt niet gestrekt.

Controle richtingen

(Nummer..., of naam: **op / neer** of: **naar voren / naar achteren**, gevolgd door: **stop**).

De commandant stelt zich drie passen rechts van ieder gelid op en maakt front naar ieder gelid om (zich met 'zijwaartse passen' verplaatsend) de richting te controleren en zo nodig te corrigeren.

De eenheid is juist gericht wanneer de hakken van de afzonderlijke gelederen in één lijn staan.

b. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*

Zoals omschreven in punt 2b.

c. *Commando: 'SLUITEN = MARS'*

De uitgangssituatie is de 'houding' (geopend).

(1) Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maakt, wanneer de eenheid op twee gelederen is aangetreden, het voorste gelid 'twee passen achterwaarts'.

(2) Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maakt, wanneer de eenheid op drie gelederen is aangetreden:

- het voorste gelid 'twee passen achterwaarts';
- het tweede gelid geen beweging;
- het derde gelid 'twee verkorte passen voorwaarts'.

(3) Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maakt, wanneer de eenheid op vier gelederen is aangetreden:

- het voorste gelid 'drie passen achterwaarts';
- het tweede gelid 'één pas achterwaarts';
- het derde gelid 'één verkorte pas voorwaarts';
- het vierde gelid 'drie verkorte passen voorwaarts'.

Aansluitend wordt (zonder commando) naar rechts gericht.

Bijzonderheden:

1. Controle richtingen: zoals omschreven in n.b. onder punt 3b en [bijlage C: 'Nummeren'](#).
2. Tijdens de '(verkorte) passen vóór- en achterwaarts' dienen de gestrekte armen stil tegen het lichaam te worden gehouden zoals in de 'houding'.

d. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*

Zoals omschreven in punt 2b.

13. Hoofd rechts tijdens defilé

- a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'*

De uitgangssituatie is de 'gewone pas'.

Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' worden, na één 'gewone pas' rechts, op de linkervoet in één tel het hoofd en de ogen onder een hoek van 45° naar rechts gedraaid. De rechtervleugelman voert de beweging met het hoofd niet uit en is belast met het behouden van de richting.

De militairen kijken de persoon voor wie het eerbewijs wordt gebracht aan zodra deze in hun gezichtsveld is gekomen en blijven daarna verder marcheren met het hoofd en de ogen naar rechts gedraaid.

- b. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*

De uitgangssituatie is 'HOOFD = RECHTS' tijdens defilé.

Op het uitvoeringscommando: 'FRONT' worden, na één 'gewone pas' rechts, op de linkervoet, tegelijkertijd het hoofd en de ogen in één tel teruggedraaid zoals in 'gewone pas'.

Bijzonderheden:

1. Indien de eenheden door plaatselijke omstandigheden, vanaf het podium gezien, van rechts komen aanmarcheren, worden de commando's voor het muziekkorps en voor de overigen bij het passeren van de richtvlaggen aangepast.
2. Aanvang, duur en einde van: 'HOOFD = RECHTS' zijn afhankelijk van de situatie en richtlijnen ter plaatse.
3. De respectievelijke commandanten brengen (al dan niet bewapend) het voorgeschreven eerbewijs.
4. Indien de eenheden bewapend zijn: zie hoofdstukken 5 t/m 8.
5. Ongewapende troepen dienen geen (ere-)groet te brengen wanneer zij 'HOOFD = RECHTS' moeten maken.
6. Voor meer bijzonderheden zie [DP 20-10, hoofdstuk 14: Het defilé](#).

14. Hoofd rechts tijdens inspecties

- a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'* zodra de autoriteit tot op acht pas is genaderd.

De uitgangssituatie is de 'houding', en het eerbewijs: brengt (ere)groet, afhankelijk van de rang / status van de parade-inspecteur en de eenheid staat opgesteld op één gelid.

- b. Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' draaien allen het hoofd en de ogen in één tel onder een hoek van 45° naar rechts. (Figuur 3-22).

Figuur 3-22

- c. Zodra de autoriteit in hun gezichtsveld is gekomen volgen de militairen de autoriteit door het hoofd te draaien totdat de uitgangssituatie is bereikt.
- d. Daarna wordt het hoofd stilgehouden en kijken de militairen recht voor zich uit zoals in de 'houding'.

Bijzonderheden:

1. Indien de eenheid staat aangetreden op twee (drie of vier) gelederen, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven voor het eerste- / voorste gelid.
2. Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren, dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.
3. De respectievelijke commandanten brengen (al dan niet bewapend) het voorgeschreven eerbewijs.
4. Indien bij de 'niet ingedeelden' hogere in rang staan aangetreden dan hun functionele commandant, geeft deze vooraf de aanwijzing: 'mag ik de boven mij gestelden verzoeken mijn exercitiecommando's op te volgen'.
5. Niet ingedeelde (onder)officieren nemen op gelijke wijze deel aan een ceremonieële inspectie.
6. Indien de eenheden bewapend zijn: zie hoofdstukken 5 t/m 8.
7. Indien ongewapende eenheden de (ere-)groet brengen, wordt geen 'hoofd rechts' gemaakt.

15. Pas veranderen

Commando: 'VERANDERT DE PAS = MARS' (drie tellen, vier bewegingen)

De uitgangssituatie is de 'gewone pas'.

- a. 1e beweging
Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt met de rechtervoet één 'verkorte pas' gemaakt.
- b. 2e en 3e beweging (in één tel uit te voeren)
 - (1) Met de linkervoet wordt één verkorte pas gemaakt.
 - (2) De rechtervoet wordt naast de linkervoet geplaatst zoals in de 'houding' (halve tel ná

(1)).

(3) Tijdens de 2e en 3e beweging worden de armen stilgehouden in de posities: rechterhand op heuphoogte vóór-, en linkerhand onder een hoek van 30° achterwaarts.

c. 4e beweging

Met de linkervoet wordt een 'aanmarcheerpas' gemaakt en overgegaan in 'gewone pas' (armen doorzwaaien).

Bijzonderheden:

Toepassing (functioneel) alleen in 'gewone (langzame) pas'.

1. Individueel wordt de aanwijzing: 'verandert de pas' gegeven, voorafgegaan door de rang / naam van betrokkene(n).
2. Bij optredens van meerdere eenheden: indien een eenheid 'uit de pas' marcheert wordt het commando: 'VERANDERT DE PAS = MARS' gegeven, voorafgegaan door de naam van de bedoelde eenheid.

Hoofdstuk 4 Exerctie van de compagnie

1. Algemeen

- a. Voorzover in dit hoofdstuk niet anders is bepaald, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift.
- b. De exercitie van de compagnie is gebaseerd op een sterkte van minimaal twee pelotons.
- c. Waar in dit hoofdstuk wordt gesproken over het tweede en derde peloton, wordt het tweede en derde peloton bedoeld: gerekend van voren respectievelijk van rechts.
- d. De in dit hoofdstuk genoemde tussenruimten worden indien nodig aangepast aan de omstandigheden ter plaatse (bijvoorbeeld bij appèls).
- e. De Compagnies Adjudant / Compagnies Sergeant-Majoor / oudste onderofficier in rang van de compagnie controleert en corrigeert zo nodig de verrichtingen van een zelfstandig exercerende compagnie.
De (exercitie gevende) compagniescommandant geeft hem hiertoe (vooraf) de nodige aanwijzingen.
- f. Wanneer door omstandigheden de commando's, die door de compagniescommandant worden gegeven, niet door alle militairen kunnen worden gehoord, kan de compagniescommandant de commando's laten voorafgaan door de aanwijzing: 'BIJ OPVOLGING'.
In dit geval worden door de pelotonscommandanten de commando's, voor het betreffende peloton hoorbaar, herhaald.
Vooraf moet worden bekendgemaakt in welke volgorde de pelotonscommandanten de commando's herhalen.
- g. Wanneer de compagnie naar rechts gericht staat opgesteld, stelt de CA / CSM / oudste onderofficier in rang van de compagnie zich op links naast het linkerpeloton, op twee passen van het voorste gelid.

Bijzonderheden:

1. De compagnies-exercitie (instructief): eveneens te geven door CA / CSM / oudste onderofficier in rang.
2. Opstellen tijdens de exercitie met ongelijksoortige bewapening:
in volgorde vanaf rechts:
 - bewapend met geweer;
 - bewapend met karabijn;
 - bewapend met pistool;
 - bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

2. Aantreden

De compagniescommandant, optredend als zelfstandig commandant, stelt zich zes passen midden voor het voorste gelid van de compagnie op, ook indien de pelotonscommandanten zijn ingetreden. Opstelling overige kaderleden:

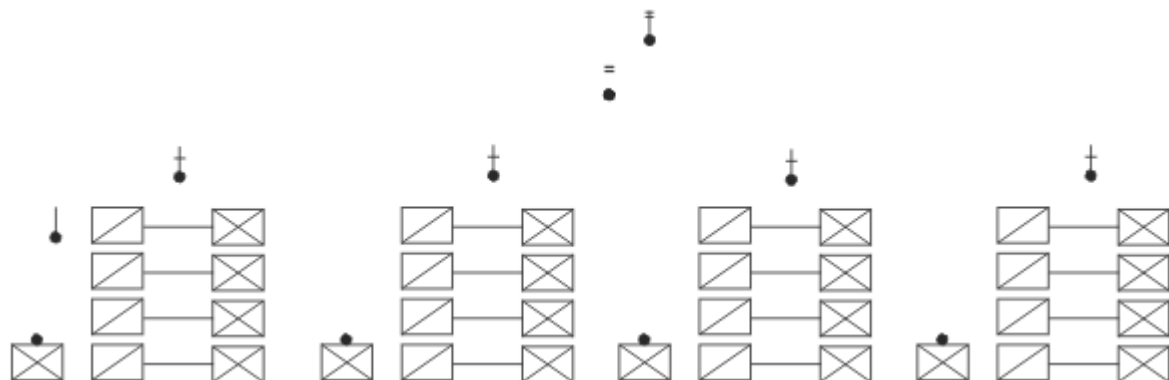
- de plaatsvervangend compagniescommandant: vier passen vóór het eerste gelid (rot*), twee passen links van de compagniescommandant;
- de pelotonscommandant: twee passen midden vóór het eerste gelid (rot*) van zijn peloton;
- de opvolgend pelotonscommandant: links (rechts*) van het achterste gelid (rot*);
- de ingetreden pelotonscommandant: rechts (links*) van het voorste gelid (rot*) van zijn peloton. (Figuur 4-2).
- CSM / CA / oudste onderofficier in rang: links van het achterste rot van het laatste peloton.

* Van toepassing indien ingetreden

Waar gesproken wordt over tussenruimten ten opzichte van een rot / gelid van een peloton, worden pelotonscommandanten en opvolgend pelotonscommandanten niet geacht een rot / gelid te vormen.

Op de aanwijzing: 'AANTREDEN' stellen de pelotons zich naast elkaar op.

De tussenruimte tussen de pelotons bedraagt zes passen. (Figuur 4-1).

Figuur 4-1

Bijzonderheden:

1. Tot en met compagnies (of vergelijkbaar) niveau, wordt door de pelotonscommandant 'stilstaande' rapport uitgebracht, vanaf de positie zoals in figuur 4-1 aangegeven.
 2. Vanaf bataljons (of vergelijkbaar) niveau, verplaatst de compagniescommandant zich zoals in punt 4 omschreven.
 3. Tijdens rapport uitbrengen vanaf bataljons (of vergelijkbaar) niveau, geeft de hoogste (oudste) in rang de navolgende commando's (ter hoogte van de 'meldingslijn') op ongeveer drie passen afstand van de autoriteit.
- voorafgaand aan het rapport uitbrengen: 'NAAR RECHTS = RICHTEN / HOOFD = FRONT / BRENGT = GROET / IN DE HOUDING = STAAT': (rapport).

- volgend op het rapport uitbrengen: 'BRENGT = GROET / IN DE HOUDING = STAAT / RECHTSOM = KEERT / VOORWAARTS = MARS': (intreden).

3. Richten / richtingen en afstanden

a. *Richten*

De compagniescommandant bepaalt zo nodig de plaats en het front van de rechtervleugelman van het rechterpeloton.

Daarna commandeert hij achtereenvolgens: 'NAAR RECHTS = RICHTEN' of 'MET VERKORTE TUSSENRUIMTE NAAR RECHTS = RICHTEN'.

(1) Op het uitvoeringscommando: 'RICHTEN' handelen de pelotons zoals omschreven in hoofdstuk 3, punt 3a, met dien verstande, dat de rechtervleugellieden van het tweede en de overige pelotons zich richten op de rechtervleugelman van het eerste peloton.

De pelotonscommandanten van het tweede- en de overige pelotons richten zich op de pelotonscommandant van het rechterpeloton.

(2) 'HOOFD = FRONT'

Op het uitvoeringscommando: 'FRONT' wordt de rechterarm in één tel langs de kortste weg en niet hoorbaar gestrekt tegen het lichaam gebracht zoals in de 'houding'.

Tegelijkertijd worden het hoofd en de ogen teruggedraaid zoals in de 'houding'.

b. *Richtingen en afstanden*

Tijdens het marcheren in 'gewone-, langzame- en looppas', dienen de richtingen en afstanden, zoals verkregen bij: 'NAAR RECHTS = RICHTEN', (niet: 'verkort') in principe gehandhaafd te blijven.

4. Uit- en intreden en het verplaatsen van ondercommandanten

Het uit- en intreden en het verplaatsen van ondercommandanten tijdens exercitie van de compagnie gebeurt op de volgende manier:

- Er wordt uitsluitend evenwijdig aan of loodrecht op het front van de eenheid gemarcheerd.
- Wanneer van richting moet worden veranderd, wordt halt gehouden en rechts- / linksom gemaakt.
- Bij het uittreden gebeurt het opmarcheren volgens een lijn, loodrecht op het front en naar de plaats waar uiteindelijk moet worden halt gehouden.
Betrokkenen verplaatsen zich, voordat zij langs deze lijn opmarcheren, naar een zodanig punt op deze lijn, dat zij zich ononderbroken kunnen verplaatsen.
- Het intreden begint met het 'rechtsomkeert' maken.

5. Van linie in colonne en van colonne in linie

a. *Algemeen*

De compagniescommandant (CA / CSM / oudste onderofficier in rang) bevindt zich daar, waar hij de compagnie het beste kan leiden, (overzien, corrigeren).

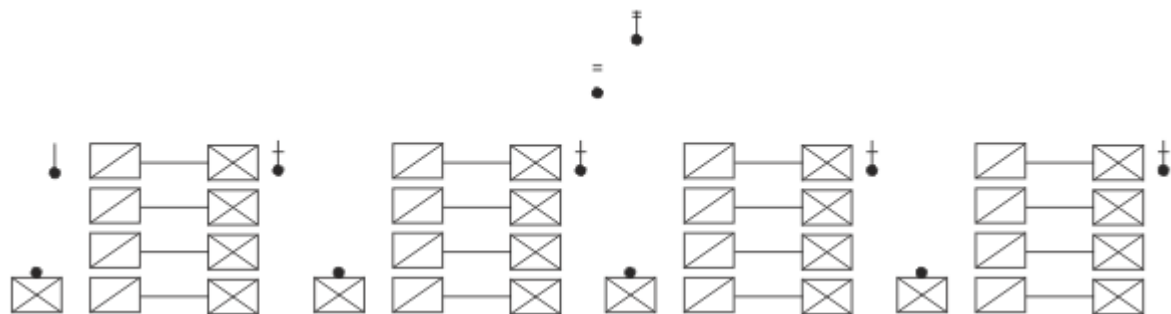
b. *Van linie in colonne* (bij niet ingetreden pelotonscommandanten)

Commando: 'RECHTS = OM'

(1) Op het waarschuwingscommando: 'RECHTS' maken de plaatsvervangend compagniescommandant en de pelotonscommandanten 'RECHTS = OM' en nemen hun plaats in op de wijze zoals omschreven in punt 4.

(2) Nadat zij hun plaats hebben ingenomen geeft de compagniescommandant het uitvoeringscommando: 'OM' waarna de overige militairen deze verrichting uitvoeren.

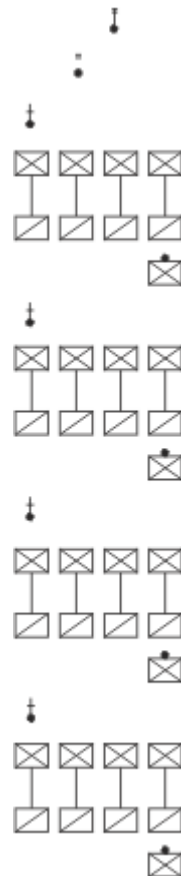
(3) Bij ingetreden pelotonscommandanten kan volstaan worden met het commando: 'RECHTS = OM' waarbij de complete eenheid tegelijkertijd deze verrichting uitvoert. (Figuur 4-2).

Figuur 4-2

Bijzonderheden:

1. Indien voorafgaand aan, of volgend op een appèl (of vergelijkbare verrichting) gemarcheerd dient te worden, neemt de pelotonscommandant zijn plaats in zoals in figuur 4-3 aangegeven.
2. Als (niet zelfstandige) eenheid kan eveneens aangetreden worden zoals in figuur 4-2 aangegeven.

Figuur 4-3

Voorbeeld van een compagnie in colonne opgesteld.

c. *Van colonne in linie*

Commando: 'LINKS = OM'

(1) Op het waarschuwingscommando: 'LINKS' maken de plaatsvervangend compagniescommandant en de pelotonscommandanten: 'LINKS = OM' en nemen hun plaats in op de wijze zoals omschreven in punt 4.

(2) Nadat zij hun plaats hebben ingenomen geeft de compagniescommandant het uitvoeringscommando: 'OM' waarna de overige militairen deze verrichting uitvoeren. Indien de pelotonscommandanten niet behoeven uit te treden kan volstaan worden met het commando: 'LINKS = OM' waarbij de complete eenheid tegelijkertijd deze verrichting uitvoert.

(3) Afstanden en aantal passen (compagniescommandant), plaatsvervangend compagniescommandant en pelotonscommandanten, in colonne opgesteld: zoals in punt 2 (*) omschreven.

(4) Tijdens een defilé (podium rechts of links) marcheert de pelotonscommandant 2 passen vóór en in het midden van het eerste rot.

Bijzonderheid:

1. Zodra de compagniescommandant zijn organieke positie verlaat wordt deze ingenomen door de plaatsvervangend compagniescommandant.

6. Openen en sluiten

- a. De uitgangssituatie is de 'houding' en de pelotons staan naast elkaar opgesteld in linie.
- b. Deze verrichtingen worden uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 12](#), met dien verstande, dat:
 - de gehele compagnie zich richt op de rechtervleugelman van het rechterpeloton;
 - de pelotonscommandant gelijktijdig alle bewegingen uitvoert;
 - de CA / CSM / oudste onderofficier in rang van de compagnie de richting van de pelotons controleert en zo nodig corrigeert;
 - het 'NUMMEREN' per peloton geschiedt.

Bijzonderheden:

1. Aanwijzing: 'KADER BEDANKT'
Op de aanwijzing: 'KADER BEDANKT' zijn de ingetreden kaderleden (na het inrukken) 'vrij in beweging'.
2. Na een commando en/of opdracht (zie voorbeelden hieronder) wordt middels het brengen van 'de groet' te kennen gegeven dat het commando en/of de opdracht ontvangen en begrepen is en aansluitend zal worden uitgevoerd:
 - (naam) = UITTREDEN / INTREDEN
 - Rapport
 - Eenheden ter beschikking
 - Aanvangen -dienst
 - Kader = bedankt
 - De commandant beantwoordt op zijn beurt deze groet door zelf ook de groet te brengen.

7. Ceremoniële Inspectie

- a. Een parade-inspecteur kan een aangetreden eenheid ceremonieel begroeten óf inspecteren. (zie [DP 20-10 Hst 13](#): Ceremoniële begroeting en ceremoniële inspectie.)
- b. Wanneer een ceremoniële inspectie plaatsvindt, commandeert de paradedcommandant 'IN ORDE VAN = INSPECTIE'. (Uitgangssituatie: de eenheid staat in de houding.)
- c. Dit bevel kondigt de ceremoniële inspectie aan en geeft aan dat het volgende commando, 'BRENGT = EREGROET' of overeenkomstig, geldt voor de ingetreden militairen maar niet voor de detachementscommandanten.
- d. Na de inspectie geeft de paradedcommandant het commando 'IN DE HOUDING = STAAT', dit kondigt tevens het einde van de orde van inspectie aan.

Hoofdstuk 5 Exercitie met het geweer Diemaco C7/ C7A1

1. Algemeen

- a. Voorzover in dit hoofdstuk niet anders is bepaald, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift.
- b. Het geweer moet voorzien zijn van een patroonhouder.
- c. De draagriem (de standaard- of de tactische draagriem) wordt niet geplaatst.
- d. Het optisch vizier op de C7A1 wordt niet verwijderd en de beschermhoes wordt niet geplaatst.
- e. Bij: 'NAAR RECHTS = RICHTEN' tijdens 'AANTREDEN' is: 'OVER = GEWEER', aansluitend wordt individueel de 'eerste rust' aangenomen. Het 'NAAR RECHTS = RICHTEN' op commando dient eveneens in 'OVER = GEWEER' gecommandeerd te worden en zodra uitgericht gevolgd door het commando: ZET AF = GEWEER.
- f. De commandant geeft de commando's vanuit de uitgangssituatie: 'OVER = GEWEER'.
- g. Indien in dit handboek het commando: PRESENTEERT = GEWEER of IN DEN ARM = GEWEER wordt voorgeschreven, wordt door de onbewapende militair, alsmede door de met sabel of pistool bewapende militair het eerbewijs BRENGT ERE = GROET of BRENGT = GROET gebracht.

2. De basishoudingen

- a. *Commando: 'AFDELING = GEEFT = ACHT'*

De uitgangssituatie is de 'tweede rust' (linkerhand: langs het lichaam). (Figuur 5-1).

De rechterhand omvat het geweer bij de loop, waarbij de pink op de bajonetfitting rust. (Figuur 5-2).

De kolf van het geweer staat naast en tegen de rechtervoet, de voorzijde van de kolf is in één lijn met de voorzijde van de voet.

Figuur 5-1

Figuur 5-2

(1) Op het eerste waarschuwingscommando: 'AFDELING' wordt de 'eerste rust' aangenomen. Hiertoe wordt in één tel de linkerarm gestrekt aan de zijkant tegen het lichaam gebracht zoals in

de 'houding'.

Tegelijkertijd wordt de rechterarm gestrekt zodat het geweer naar voren helt. (Figuur 5-3).

Figuur 5-3

(2) Op het tweede waarschuwingscommando: 'GEEFT' blijft de militair onbeweeglijk stilstaan.

(3) Op het uitvoeringscommando: 'ACHT' wordt in één tel de 'houding' aangenomen.

Tegelijkertijd wordt het geweer verticaal naast het lichaam gebracht.

De rechterhand blijft op dezelfde plaats aan het geweer waardoor de rechterarm iets wordt gebogen. (Figuur 5-4 en 5-5).

Figuur 5-4

Figuur 5-5

b. *Commando: 'OP DE PLAATS = RUST'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen.

Tegelijkertijd wordt het geweer naar voren bewogen door de rechterarm volledig te strekken zoals omschreven in punt 2a(1).

c. *Commando: 'RUST'*

De uitgangssituatie is de 'eerste rust'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'tweede rust' aangenomen zoals omschreven in punt 2a.

3. Het geweer in draaghouding nemen

a. *Commando: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER'*

Dit commando kan worden gegeven wanneer verplaatst moet worden in de 'looppas' dan wel tijdens langere verplaatsingen, ter afwisseling van de draagwijze: 'OVER = GEWEER' in 'gewone pas'.

In de uitgangssituatie: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER' kan niet naar rechts worden gericht; in dat geval moet eerst de uitgangssituatie: 'OVER = GEWEER' worden ingenomen.

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt met de rechterhand het geweer in één tel $\pm$ 10 cm vóór en evenwijdig met het lichaam gebracht, met de patroonhouder naar beneden zodanig, dat het geweer een hoek van 45° met de grond maakt, waarbij de mondingsvlamdempers naar links boven wijst en de rechteronderarm hierbij horizontaal is. Tegelijkertijd worden met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers in ondergreep omvat, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam.

De linkerelleboog is hierbij tegen het lichaam gedrukt. (Figuur 5-6).

Figuur 5-6

(2) 2e beweging

In één tel wordt de rechterhand langs de kortste weg naar de bovenzijde van de kolf gebracht waarbij deze wordt omvat met de aaneengesloten vingers aan de rechterzijde en de duim tussen geweer en lichaam. (Figuur 5-7).

Figuur 5-7

b. *Commando: 'ZET AF = GEWEER'*

De uitgangssituatie is: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt met de rechterhand in één tel het geweer in bovengreep bij de loop omvat waarbij de pink op de bajonetfitting rust en de schouders horizontaal blijven. (Figuur 5-6).

(2) 2e beweging

De aaneengesloten gestrekte duim en vingers van de linkerhand worden, met de handrug naar voren gekeerd, in één tel tegen de mondingsvlamdemper geplaatst. (Figuur 5-8 en 5-9).

Tegelijkertijd wordt het geweer langs de kortste weg omlaag gebracht tot de kolf twee vingerbreedten boven de grond en de voorzijde van de kolf in één lijn met de voorzijde van de voet is. (Figuur 5-9a).

Figuur 5-8

Figuur 5-9

Figuur 5-9a

(3) 3e beweging

De linkerarm wordt in één tel teruggebracht zoals in de 'houding'.

Tegelijkertijd wordt het geweer met de rechterhand niet hoorbaar bij de voet geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 5-4 en 5-5).

Vervolgcommando's

Eventueel kan het commando: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER' worden gevolgd door het commando: 'OVER = GEWEER'.

4. Het geweer in over geweer nemen

a. *Commando: 'OVER = GEWEER'*

De uitgangssituatie is 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt het geweer in één tel plat op de linkerschouder geplaatst waarbij de patroonhouder naar links wijst.

Tegelijkertijd wordt met de linkerhand de kolfplaat omvat met de duim aan de linkerkant om de achterste kordonbeugel en de eerste twee leden van de vingers op het platte gedeelte van de kolf. De linkerelleboog wordt tegen het lichaam gedrukt, de linkeronderarm is hierbij horizontaal. (Figuur 5-10 en 5-11).

Figuur 5-10

Figuur 5-11

(2) 2e beweging

De rechterarm wordt met in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. Het geweer mag hierbij niet worden bewogen.

Eventueel kan het commando: 'OVER = GEWEER' worden gevolgd door het commando: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER'. (Figuur 5-12 en 5-13).

Mist

Figuur 5-12

Mist

Figuur 5-13

b. *Commando: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER'*

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt met de rechterhand in één tel de bovenzijde van de kolf omvat. (Figuur 5-10).

(2) 2e beweging

Het geweer wordt met de rechterhand in één tel van de schouder genomen en + 10 cm vóór en evenwijdig met het lichaam gebracht, met de patroonhouder naar beneden zodanig, dat het geweer een hoek van 45 met de grond maakt, waarbij de mondingsvlamdempers naar links boven wijst.

Tegelijkertijd worden met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers omvat, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam. Beide ellebogen zijn hierbij tegen het lichaam gedrukt, waarbij de rechteronderarm horizontaal is. (Figuur 5-7).

Beide vervolcommando's kunnen zowel in de 'houding' als aan een in 'gewone pas' marcherende eenheid worden gegeven. Zie N.B. 1 en 2 onder c.

c. *Commando: 'OVER = GEWEER'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt met de rechterhand het geweer in één tel + 10 cm vóór en evenwijdig met het lichaam gebracht met de patroonhouder naar beneden zodanig, dat het geweer een hoek van 45° met de grond maakt, waarbij de mondingsvlamdempers naar links boven wijst en de rechteronderarm hierbij horizontaal is.

Tegelijkertijd worden met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers in ondergreep omvat, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam.

De linkerelleboog is hierbij tegen het lichaam gedrukt. (Figuur 5-6).

(2) 2e beweging

De rechterhand wordt in één tel langs de kortste weg naar de bovenzijde van de kolf gebracht waarbij deze wordt omvat met de aaneengesloten vingers aan de rechterzijde en de duim tussen geweer en lichaam. (Figuur 5-7).

(3) 3e beweging

Het geweer wordt in één tel plat op de linkerschouder geplaatst waarbij de patroonhouder naar links wijst.

Tegelijkertijd wordt met de linkerhand de kolfplaat omvat met de duim aan de linkerkant om de achterste kordonbeugel en de eerste twee leden van de vingers op het platte gedeelte van de kolf.

De linkerelleboog wordt tegen het lichaam gedrukt, de linkeronderarm is hierbij horizontaal. (Figuur 5-10 en 5-11).

(4) 4e beweging

De rechterarm wordt met in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. (Figuur 5-12 en 5-13).

Het geweer mag hierbij niet worden bewogen.

Bijzonderheden:

1. In 'gewone pas' marcherend, van: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER' naar 'OVER = GEWEER': na het uitvoeringscommando: 'GEWEER' de in punt 4c(3) omschreven eerste beweging uitvoeren bij het plaatsen van de rechtervoet. Aansluitend bij het plaatsen van de linkervoet, de rechterarm (naar voren) doorzwaaien.
2. In 'gewone pas' marcherend, van: 'OVER = GEWEER' naar 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER': na het uitvoeringscommando: 'GEWEER' de in punt 4d(1) omschreven eerste beweging uitvoeren bij het plaatsen van de rechtervoet. Aansluitend bij het plaatsen van de linkervoet, het geweer in draaghouding nemen zoals omschreven in punt 4d(2), 2e beweging.

d. *Commando:* 'ZET AF = GEWEER'

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt met de rechterhand in één tel de bovenzijde van de kolf omvat. (Figuur 5-10).

(2) 2e beweging

Het geweer wordt met de rechterhand in één tel van de schouder genomen en + 10 cm vóór en evenwijdig met het lichaam gebracht met de patroonhouder naar beneden zodanig, dat het geweer een hoek van 45 met de grond maakt, waarbij de mondingsvlamdempers naar links boven wijst.

Tegelijkertijd worden met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de

handbeschermers omvat, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam. Beide ellebogen zijn hierbij tegen het lichaam gedrukt waarbij de rechteronderarm horizontaal is. (Figuur 5-7).

(3) 3e beweging

De rechterhand omvat in één tel het geweer in bovengreep bij de loop waarbij de pink op de bajonetfitting rust en de schouders horizontaal blijven. (Figuur 5-6).

(4) 4e beweging

De aaneengesloten gestrekte duim en vingers van de linkerhand worden, met de handrug naar voren gekeerd, in één tel tegen de mondingsvlamdemper geplaatst.

Tegelijkertijd wordt het geweer langs de kortste weg omlaag gebracht tot de kolf twee vingerbreedten boven de grond en de voorzijde van de kolf in één lijn met de voorzijde van de voet is. (Figuur 5-8 en 5-9a).

(5) 5e beweging

De linkerarm wordt in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. Tegelijkertijd wordt het geweer met de rechterhand niet hoorbaar bij de voet geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 5-4 en 5-5).

5. Het geweer in den arm nemen

a. *Commando: 'IN DEN ARM = GEWEER'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt het geweer in één tel met de rechterhand zover omhoog getild, dat deze hand zich ter hoogte van het gezicht bevindt.

Tegelijkertijd worden met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers aan de onderzijde omvat, onderarm horizontaal, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam. (Figuur 5-14).

Figuur 5-14

(2) 2e beweging

Met de rechterhand wordt in één tel langs de kortste weg de kolfplaat omvat met de duim bovenlangs de cordonbeugel en de eerste twee leden van de vingers op het platte gedeelte van de

kolf.

De rechterarm is hierbij gestrekt. (Figuur 5-15 en 5-15a).

Figuur 5-15

Figuur 5-15a

(3) 3e beweging

De linkeronderarm en hand worden in één tel horizontaal gebracht met de handrug naar boven gekeerd.

Tegelijkertijd worden de duim en vingers gestrekt en aaneengesloten in het verlengde van de onderarm gebracht waarbij de top van de duim tegen de linkerzijde en de vingers tegen de voorzijde van de handbeschermers worden gehouden.

Het geweer blijft rechtstandig en wordt in de holte tussen de gestrekte rechterarm en het lichaam gedrukt. (Figuur 5-16 en 5-17).

Figuur 5-16

Figuur 5-17

b. *Commando: 'ZET AF = GEWEER'*

De uitgangssituatie is 'IN DEN ARM = GEWEER'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' worden in één tel met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers omvat, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam. (Figuur 5-15).

(2) 2e beweging

De rechterhand omvat in één tel de loop waarbij de pink op de bajonetfitting rust. Het geweer blijft hierbij rechtstandig tegen het lichaam en op dezelfde plaats. (Figuur 5-14).

(3) 3e beweging

De aaneengesloten gestrekte duim en vingers van de linkerhand worden, met de handrug naar voren gekeerd, in één tel tegen de mondingsvlamdemper geplaatst.

Tegelijkertijd wordt het geweer langs de kortste weg omlaag gebracht tot de kolf twee vingerbreedten boven de grond en de voorzijde van de kolf in één lijn met de voorzijde van de voet is. (Figuur 5-8 en 5-9a).

(4) 4e beweging

De linkerarm wordt in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. Tegelijkertijd wordt het geweer met de rechterhand niet hoorbaar bij de voet geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 5-4 en 5-5).

6. Het geweer presenteren

a. *Commando: 'PRESENTEERT = GEWEER'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt het geweer in één tel met de rechterhand opgetild en midden voor het lichaam gebracht, pistoolgreep naar voren.

De onderarm is hierbij horizontaal.

De mondingsvlamdemper bevindt zich ter hoogte van de ogen, het wapen: 10 cm voor het lichaam.

Tegelijkertijd worden met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers aan de onderzijde omvat, onderarm horizontaal, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam.

De linkerelleboog is hierbij tegen het lichaam gedrukt. (Figuur 5-18).

Figuur 5-18

(2) 2e beweging

De rechterhand omvat in één tel de pistoolgreep met de vingers aaneengesloten aan de onderzijde, de duim omvat bovenlangs de pistoolgreep.

De rechterarm is hierbij nagenoeg gestrekt, de elleboog tegen het lichaam gedrukt.

Tegelijkertijd wordt de linkerduim rechtstandig gebracht aan de linkerzijde van het geweer. (Figuur 5-19 en 5-20).

Figuur 5-19

Figuur 5-20

b. *Commando: 'ZET AF = GEWEER'*

De uitgangssituatie is 'PRESENTEERT = GEWEER'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt met de rechterhand in één tel de loop omvat waarbij de pink op de bajonetfitting rust.

Het geweer blijft hierbij rechtstandig midden voor het lichaam op dezelfde plaats.

Tegelijkertijd wordt de linkerduim tussen geweer en lichaam gebracht. (Figuur 5-18).

(2) 2e beweging

De aaneengesloten gestrekte duim en vingers van de linkerhand worden, met de handrug naar voren gekeerd, in één tel tegen de mondingsvlamdempers geplaatst.

Tegelijkertijd wordt het geweer langs de kortste weg omlaag gebracht tot de kolf twee vingerbreedten boven de grond en de voorzijde van de kolf in één lijn met de voorzijde van de voet is. (Figuur 5-8 en 5-9a).

(3) 3e beweging

De linkerarm wordt in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'.

Tegelijkertijd wordt het geweer met de rechterhand niet hoorbaar bij de voet geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 5-4 en 5-5).

7. Het geweer in draagt geweer nemen

Dit commando kan worden gegeven tijdens langere verplaatsingen, ter afwisseling van de draagwijze: 'OVER = GEWEER', of 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER'.

In de uitgangssituatie: 'DRAAGT = GEWEER' kan niet naar rechts worden gericht.

In dat geval moet eerst de uitgangssituatie: 'OVER = GEWEER' worden aangenomen.

Bijzonderheden:

'DRAAGT = GEWEER' is alleen mogelijk in de uitgangssituatie: de 'houding'.

a. *Commando: 'DRAAGT = GEWEER'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt het geweer in één tel met de rechterhand zover omhoog getild, dat deze hand zich ter hoogte van de schouder bevindt.

Tegelijkertijd worden met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers aan de onderzijde omvat, onderarm horizontaal, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam. (Figuur 5-21).

Figuur 5-21

(2) 2e beweging

De rechterhand omvat in één tel de pistoolgreep met de vingers aaneengesloten aan de onderzijde, de duim omvat bovenlangs de pistoolgreep.

De rechterarm is hierbij gestrekt. (Figuur 5-22).

Figuur 5-22

(3) 3e beweging

De linkerarm wordt in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. (Figuur 5-23).

Figuur 5-23

b. *Commando: 'ZET AF = GEWEER'*

De uitgangssituatie is 'DRAAGT = GEWEER'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' worden in één tel met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers aan de onderzijde omvat, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam.

Het geweer blijft hierbij rechtstandig tegen het lichaam en op dezelfde plaats. (Figuur 5-22).

(2) 2e beweging

De rechterhand omvat in één tel de loop waarbij de pink op de bajonetfitting rust.

Het geweer blijft hierbij rechtstandig tegen het lichaam en op dezelfde plaats. (Figuur 5-21).

(3) 3e beweging

De aaneengesloten gestrekte duim en vingers van de linkerhand worden, met de handrug naar voren gekeerd, in één tel tegen de mondingsvlamdempers geplaatst.

Tegelijkertijd wordt het geweer langs de kortste weg omlaag gebracht tot de kolf twee vingerbreedten boven de grond en de voorzijde van de kolf in één lijn met de voorzijde van de voet is. (Figuur 5-8 en 5-9a).

(4) 4e beweging

De linkerarm wordt in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'.

Tegelijkertijd wordt het geweer met de rechterhand niet hoorbaar bij de voet geplaatst zoals in de 'houding'. (Figuur 5-4 en 5-5).

8. De groet

a. *Commando: 'BRENGT = GROET'*

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER'.

Op het uitvoeringscommando: 'GROET' wordt de rechterhand in één tel langs de kortste weg tegen het geweer gebracht zodanig, dat de rechteronderarm horizontaal is en de binnenzijde van de hand op het geweer rust met de top van de duim tegen de bovenzijde van de kolf.

De duim en de vingers zijn hierbij gestrekt en aaneengesloten in het verlengde van de onderarm. (Figuur 5-24 en 5-25).

Figuur 5-24

Figuur 5-25

- b. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT'*

De uitgangssituatie is 'de groet'.

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' wordt de rechterarm in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'.

9. Wendingen op de plaats, passen achterwaarts, verkorte passen voorwaarts en passen zijwaarts

Wanneer wendingen op de plaats, 'passen achterwaarts, verkorte passen voorwaarts en passen zijwaarts' worden gecommandeerd, moet eerst de verrichting: 'OVER = GEWEER' dan wel 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER' worden uitgevoerd.

10. Uit- en intreden

- a. *Uittreden*

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 11a](#), met dien verstande, dat op het uitvoeringscommando: 'UITTREDEN' de militair zo nodig eerst de verrichting: 'OVER = GEWEER' uitvoert en dat 'de groet' gewapend wordt gebracht. (Figuur 5-24).

- b. *Intreden*

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in hoofdstuk 3, punt 11b, met dien verstande, dat de militair zo nodig de vereiste verrichtingen met zijn geweer uitvoert om zich weer in de uitgangssituatie op te stellen.

11. Openen en sluiten

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER'.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 12](#).

12. Inrukken

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER'.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 10](#), met dien verstande, dat 'de groet' gewapend wordt gebracht. (Figuur 5-24).

13. Melden / afmelden

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 6](#), met dien verstande, dat 'de groet' gewapend wordt gebracht. (Figuur 5-24).

14. Looppas

Voorafgaand aan het commando: 'LOOPPAS = MARS' dient het geweer in 'draaghouding' te worden genomen.

15. Hoofd rechts tijdens gewapend defilé

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER' in gewone pas.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 13](#), met dien verstande, dat elke eenheid op gelijke wijze bewapend dient te zijn met betrekking tot het plaatsen van optisch vizier en / of bajonet / vechtmes.

Bijzonderheden:

1. Indien de eenheden door plaatselijke omstandigheden, vanaf het podium gezien, van rechts komen aanmarcheren worden de commando's voor het muziekkorps en voor de overigen bij het passeren van de richtvlaggen aangepast.
2. Aanvang, duur en einde van: 'HOOFD = RECHTS' zijn afhankelijk van de situatie en richtlijnen ter plaatse.
3. Opstellen met ongelijksoortige bewapening:
in volgorde vanaf rechts:
 - bewapend met geweer;
 - bewapend met karabijn;
 - bewapend met pistool;
 - bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

4. De respectievelijke commandanten brengen (al dan niet bewapend) het

voorgeschreven eerbewijs.

16. Hoofd rechts tijdens inspecties

a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'*

De uitgangssituatie is afhankelijk van de bewapening en het daaraan gerelateerde eerbewijs aan de inspecterende autoriteit.

b. Uitvoering: zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 14](#).

Bijzonderheden:

1. Indien de eenheid staat aangetreden op twee (drie of vier) gelederen, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven voor het eerste- / voorste gelid.
2. Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren, dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.
3. Opstellen met ongelijksoortige bewapening:
in volgorde vanaf rechts:
 - bewapend met geweer;
 - bewapend met karabijn;
 - bewapend met pistool;
 - bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

4. De respectievelijke commandanten brengen (al dan niet bewapend) het voorgeschreven eerbewijs.
5. Indien bij de 'niet ingedeelden' hogere in rang staan aangetreden dan hun functionele commandant, geeft deze vooraf de aanwijzing: 'mag ik de boven mij gestelden verzoeken mijn exercitiecommando's op te volgen'.
6. Voor niet ingedeelden (onder)officieren nemen op gelijke wijze deel aan een ceremoniële inspectie.

Hoofdstuk 6 Exercitie met de karabijn Diemaco C8 / C8A1

1. Algemeen

- a. Voorzover in dit hoofdstuk niet anders is bepaald, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift, met dien verstande, dat de karabijn onbeweeglijk stil wordt gehouden ten opzichte van het lichaam.
- b. Tijdens het marcheren wordt de rechterarm op de voorgeschreven wijze doorgezwaid.
- c. De karabijn moet voorzien zijn van een patroonhouder en de kolf moet worden ingeschoven.
- d. De standaarddraagriem wordt bevestigd zoals omschreven in het wapenvoorschrift.
- e. Het optisch vizier op de C8A1 wordt niet verwijderd en de beschermhoes wordt niet geplaatst.
- f. De uitgangssituatie bij: NAAR RECHTS = RICHTEN tijdens aantreden is de basishouding, aansluitend wordt individueel de 'eerste rust' aangenomen. Het 'NAAR RECHTS = RICHTEN' op commando dient in de houding / de basishouding gecommandeerd te worden.
- g. De commandant geeft de commando's in de uitgangspositie: de houding / de basishouding.
- h. Indien in dit handboek het commando: PRESENTEERT = GEWEER of IN DEN ARM = GEWEER wordt voorgeschreven, wordt door de onbewapende militair, alsmede door de met sabel of pistool bewapende militair het eerbewijs BRENGT ERE = GROET of BRENGT = GROET gebracht.

2. De basishoudingen

- a. De karabijn bevindt zich midden voor de borst, de loop wijst naar linksboven en de korrelhouder bevindt zich ter hoogte van de linkerschouder.
De draagriem wordt over de linkerschouder gehangen en gaat onder de rechteroksel door. De linkerhand omvat met aaneengesloten vingers de handbeschermers in ondergreep, wijsvinger tegen de korrelhouder, duim tussen karabijn en lichaam.
De rechterarm wordt gehouden zoals in de 'houding'.
Deze houding met de karabijn geldt voor de 'houding' en de 'eerste rust'. (Figuur 6-1 en 6-2).

Figuur 6-1

Figuur 6-2

a. *Commando: 'RUST'*

De uitgangssituatie is de 'eerste rust'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'tweede rust' aangenomen (de karabijn hoeft hierbij niet te worden omvat).

3. De karabijn in den arm nemen

a. *Commando: 'BRENGT = GROET' / 'IN DEN ARM = GEWEER'*

De uitgangssituatie is de 'houding met de karabijn'.

Op het uitvoeringscommando: 'GROET' / 'GEWEER' wordt de rechterhand in één tel langs de kortste weg tegen de kolf gebracht zodanig, dat de binnenzijde van de hand zich tegen de kolf bevindt, met de pink tegen de kolfplaat en de duim tegen de bovenzijde van de kolf.

De duim en de vingers zijn hierbij gestrekt en aaneengesloten in het verlengde van de onderarm. (Figuur 6-3 en 6-4).

Figuur 6-3

Figuur 6-4

b. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' / 'ZET AF = GEWEER'*

De uitgangssituatie is 'DE GROET' / 'IN DEN ARM = GEWEER'.

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' / 'GEWEER' wordt de rechterarm in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'.

4. De karabijn presenteren

a. *Commando: 'BRENGT ERE = GROET' / 'PRESENTEERT = GEWEER'*

De uitgangssituatie is de 'houding met de karabijn'.

Op het uitvoeringscommando: (ERE-) 'GROET' / 'GEWEER' wordt de rechterhand in één tel langs de kortste weg tegen de karabijn gebracht, zodanig, dat de binnenzijde van de hand zich op het hulzengatdeksel bevindt, de wijsvinger is hierbij tegen de drukring, duim tegen de bovenzijde van het geweer.

De duim en de vingers zijn gestrekt en aaneengesloten in het verlengde van de onderarm die hierbij horizontaal wordt gehouden. (Figuur 6-5 en 6-6).

Figuur 6-5

Figuur 6-6

- b. *Commando: 'IN DE HOUDING =STAAT' / 'ZET AF = GEWEER'*

De uitgangssituatie is 'DE ERE = GROET' / 'PRESENTEERT = GEWEER'.

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' / 'GEWEER' wordt de rechterarm in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'.

5. Wendingen op de plaats, passen achterwaarts, verkorte passen voorwaarts en passen zijwaarts

Wanneer gewapend wendingen op de plaats, 'passen achterwaarts', enzovoort worden gecommandeerd, worden deze uitgevoerd met 'de karabijn in basishouding'.

6. Uit- en intreden

- a. *Uittreden*

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 11a](#), met dien verstande, dat 'de groet' gewapend wordt gebracht. (Figuur 6-3).

- b. *Intreden*

Deze verrichting wordt in omgekeerde volgorde uitgevoerd.

7. Openen en sluiten

De uitgangssituatie is de 'houding met de karabijn'.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 12](#).

8. Inrukken

De uitgangssituatie is de 'houding met de karabijn'.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 10](#), met dien verstande, dat 'de groet' gewapend wordt gebracht. (Figuur 6-3).

9. Melden / afmelden

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 6](#), met dien verstande, dat 'de groet' gewapend wordt gebracht. (Figuur 6-3).

10. Looppas

Tegelijkertijd met 'de looppas' wordt in één tel met de aaneengesloten vingers van de rechterhand de bovenzijde van de kolf omvat, duim tussen karabijn en lichaam.

Vanuit 'de looppas' overgaan in 'gewone pas': tegelijkertijd met de eerste 'gewone pas' wordt de rechterarm opnieuw doorgezwaaid.

11. Hoofd rechts tijdens gewapend defilé

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 13](#), met dien verstande, dat alleen de rechterhand wordt doorgezwaaid, karabijn in basishouding. (Figuur 6-1).

Bijzonderheden:

1. Indien de eenheden door plaatselijke omstandigheden, vanaf het podium gezien, van rechts komen aanmarcheren, worden de commando's voor het muziekkorps en voor de overigen bij het passeren van de richtvlaggen aangepast.
2. Aanvang, duur en einde van: 'HOOFD = RECHTS' zijn afhankelijk van de situatie en richtlijnen ter plaatse.
3. Opstellen met ongelijksoortige bewapening:
in volgorde vanaf rechts:
 - bewapend met geweer;
 - bewapend met karabijn;
 - bewapend met pistool ;
 - bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

4. De respectievelijke commandanten brengen (al dan niet bewapend) het voorgeschreven eerbewijs.

12. Hoofd rechts tijdens inspecties

- a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'*

De uitgangssituatie is afhankelijk van de bewapening en het daaraan gerelateerde eerbewijs aan de inspecterende autoriteit.

- b. Uitvoering: zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 14](#).

Bijzonderheden:

1. Indien de eenheid staat aangetreden op twee (drie of vier) gelederen, worden de

verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven voor het eerste- / voorste gelid.

2. Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren, dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.
3. Opstellen met ongelijksoortige bewapening:
in volgorde vanaf rechts:
 - bewapend met geweer;
 - bewapend met karabijn;
 - bewapend met pistool;
 - bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

4. De respectievelijke commandanten brengen (al dan niet bewapend) het voorgeschreven eerbewijs.
5. Indien bij de 'niet ingedeelden' hogere in rang staan aangetreden dan hun functionele commandant, geeft deze vooraf de aanwijzing: 'mag ik de boven mij gestelden verzoeken mijn exercitiecommando's op te volgen'.
6. Niet ingedeelde (onder)officieren nemen op gelijke wijze deel aan een ceremoniële inspectie. [Zie H-5 §16](#) bijzonderheden 6.

Hoofdstuk 7 Exercitie met het pistool

1. Algemeen

- a. Voorzover in dit hoofdstuk niet anders is bepaald, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift.
- b. De uitgangssituatie bij: NAAR RECHTS = RICHTEN tijdens aantreden is de basishouding, aansluitend wordt individueel de 'eerste rust' aangenomen. Het NAAR RECHTS = RICHTEN op commando dient in de houding / de basishouding gecommandeerd te worden.
- c. De commandant geeft de commando's vanuit de uitgangssituatie: de houding / basishouding.
- d. Indien in dit handboek het commando: PRESENTEERT = GEWEER of IN DEN ARM = GEWEER wordt voorgeschreven, wordt door de met pistool bewapende militair het eerbewijs BRENGT ERE = GROET of BRENGT = GROET gebracht.

2. Draagwijze van het pistool

Tijdens exercitie met het pistool moet gebruik gemaakt worden van de pistooltas.

(Eventueel met draagriem welke over de rechterschouder onder de revers wordt gedragen).

De pistooltas wordt op de linkerheup gedragen. (Figuur 7-1).

Figuur 7-1

3. De basishoudingen

- a. *Commando: 'AFDELING = GEEFT = ACHT'* (rechterhand: langs het lichaam).
 - (1) De uitgangssituatie is de 'tweede rust' waarbij de pistooltas niet hoeft te worden omvat.
 - (2) Op het eerste waarschuwingscommando: 'AFDELING' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen.

Hiertoe wordt in één tel de rechterarm gestrekt aan de zijkant tegen het lichaam gebracht zoals in de 'houding'.

Tegelijkertijd wordt met de linkerhand de pistooltas omvat met de vingers aaneengesloten aan de voorzijde en de duim aan de achterzijde van de pistooltas.
 - (3) Op het tweede waarschuwingscommando: 'GEEFT' blijft de militair onbeweeglijk

stilstaan.

(4) Op het uitvoeringscommando: 'ACHT' wordt in één tel de 'houding' aangenomen waarbij de linkerhand de pistooltas blijft omvatten op de wijze zoals omschreven in (2). (Figuur 7-2).

Figuur 7-2

b. *Commando: 'OP DE PLAATS = RUST'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen waarbij de rechterarm op dezelfde wijze wordt gehouden en de pistooltas op dezelfde wijze wordt omvat zoals omschreven in a(2). (Figuur 7-3).

Figuur 7-3

c. *Commando: 'RUST'*

De uitgangssituatie is de 'eerste rust'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'tweede rust' aangenomen.

De pistooltas hoeft hierbij niet te worden omvat.

4. De (ere-)groet

a. *De groet*

De verrichtingen: 'PRESENTEERT = GEWEER' / 'BRENGT ERE = GROET' / 'IN DEN ARM = GEWEER' 'BRENGT = GROET' worden uitgevoerd zoals omschreven in hoofdstuk 2, punt 4 en 5, met dien verstande, dat de pistooltas op dezelfde wijze wordt omvat zoals omschreven in punt 3a(2). (Figuur 7-4).

Figuur 7-4

b. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' / 'ZET AF = GEWEER'.*

De uitgangssituatie is 'PRESENTEERT = GEWEER' / 'BRENGT ERE = GROET' / 'IN DEN ARM = GEWEER' 'BRENGT = GROET'.

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' / 'GEWEER' wordt de rechterarm in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'.

5. Uit- en intreden

a. *Uittreden*

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 11a](#), met dien verstande, dat de pistooltas op dezelfde wijze wordt omvat zoals omschreven in punt 3a(2).

b. *Intreden*

Deze verrichting wordt in omgekeerde volgorde uitgevoerd.

6. Openen en sluiten

De uitgangssituatie is de 'houding met het pistool'.

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 12](#).

7. Inrukken

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 10](#), met dien verstande, dat de pistooltas op dezelfde wijze wordt omvat zoals omschreven in punt 3a(2).

8. Melden / afmelden

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 6](#), met dien verstande, dat de pistooltas op dezelfde wijze wordt omvat zoals omschreven in punt 3a(2).

9. Looppas

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 7](#), met dien verstande, dat de pistooltas op dezelfde wijze wordt omvat zoals omschreven in punt 3a(2).

De rechterarm wordt gebogen doorgezwaaid, vuist op borsthoogte, handrug naar buiten gekeerd. Vanuit de 'looppas' overgaan in de 'gewone pas': tegelijkertijd met de eerste 'gewone pas' wordt de rechterarm opnieuw doorgezwaaid.

10. Hoofd rechts tijdens gewapend defilé

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 13](#), met dien verstande, dat alleen de rechterhand wordt doorgezwaaid en de pistooltas op dezelfde wijze wordt omvat zoals omschreven in punt 3a(2).

Bijzonderheden:

1. Indien de eenheden door plaatselijke omstandigheden, vanaf het podium gezien, van rechts komen aanmarcheren, worden de commando's voor het muziekkorps en voor de overigen bij het passeren van de richtvlaggen aangepast.
2. Aanvang, duur en einde van: 'HOOFD = RECHTS' zijn afhankelijk van de situatie en richtlijnen ter plaatse.
3. Opstellen met ongelijksoortige bewapening:
in volgorde vanaf rechts:
 - bewapend met geweer;
 - bewapend met karabijn;
 - bewapend met pistool ;
 - bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

4. De respectievelijke commandanten brengen (al dan niet bewapend) het voorgeschreven eerbewijs.

11. Hoofd rechts tijdens inspecties

- a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'*

De uitgangssituatie is afhankelijk van het eerbewijs gerelateerd aan de inspecterende autoriteit.

- b. Uitvoering: zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 14](#).

Bijzonderheden:

1. Indien de eenheid staat aangetreden op twee (drie of vier) gelederen, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven voor het eerste- / voorste gelid.
2. Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren, dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.
3. Opstellen met ongelijksoortige bewapening:
in volgorde vanaf rechts:
 - bewapend met geweer;
 - bewapend met karabijn;
 - bewapend met pistool;
 - bewapend met sabel.

Daarna volgen eventueel onbewapende militairen.

4. De respectievelijke commandanten brengen (al dan niet bewapend) het voorgeschreven eerbewijs.
5. Indien bij de 'niet ingedeelden' hogere in rang staan aangetreden dan hun functionele commandant, geeft deze vooraf de aanwijzing: 'mag ik de boven mij gestelden verzoeken mijn exercitiecommando's op te volgen'.
6. Troepen bewapend met pistool die de (ere-)groet brengen, maken geen 'HOOFD = RECHTS'.
7. Voor niet ingedeelden geldt:
 - er wordt geen: 'HOOFD = RECHTS' gemaakt;
 - de (eventuele) commandant brengt (beantwoordt) niet 'de groet'.

Hoofdstuk 8 Verrichtingen met de sabel

1. Algemeen

- a. Voorzover in dit hoofdstuk niet anders is bepaald, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift.
- b. Ingedeelde officieren verrichten de voorgeschreven handelingen met de officierssabel op de opgedragen commando's met dien verstande, dat alle handelingen gelijktijdig (in de telmaat) met de ingedeelde militairen worden uitgevoerd.
Ingedeelde onderofficieren met een hogere rang dan die van sergeant-majoor / opperwachtmeester, uitgerust met de officierssabel, verrichten dezelfde handelingen als de ingedeelde officieren.
- c. Tijdens 'interservice optredens' wordt door de respectievelijke krijgsmachtdelen, met uitzondering van de officieren, uitsluitend opgetreden met: 'sabel op de haak'.
- d. Bij het geven van commando's mogen met de sabel geen aanwijzingen met betrekking tot de richting en het front worden gegeven.
- e. Bij militaire plechtigheden en bij optreden in het openbaar worden de handelingen met de sabel uitgevoerd overeenkomstig de commando's voor het geweer.
Met uitzondering van de respectievelijke commandanten dienen de detachementen gelijksoortig bewapend te zijn.
- f. Tijdens de exercitie met de sabel worden altijd handschoenen gedragen.
- g. Tijdens recepties en officiële ontvangsten kan de sabel met het (bovenste) oog aan de draaghaak worden gehangen, sabel op de haak, zodat beide handen vrij zijn.
De sabel en de sabelkoppel moeten worden afgelegd als zulks wordt vereist.
- h. Tijdens ceremoniële optredens wordt 'in principe' de 'tweede rust' niet gecommandeerd.
- i. Daar waar in dit hoofdstuk wordt gesproken over:
 - 'sabeldragenden' van het wapen der Koninklijke Marechaussee, worden tevens de Bereden Wapens Cavalerie, Rijdende- en Veldartillerie, **het regiment van Heutz en de Adelborsten** bedoeld;
 - 'het gevest', wordt tevens 'de kom' bedoeld;
 - 'de dragon', worden tevens 'de kwast' en 'de pijnappel' bedoeld.
- j. 'Bovenste of onderste ring': indien de schede voorzien is van twee ringen.
- k. Voor nadere detailinformatie sabelonderdeelbenamingen: zie figuur E-1 in [bijlage E](#).
- l. De uitgangssituatie bij: NAAR RECHTS = RICHTEN tijdens aantreden is de houding / basishouding met opgestoken sabel, aansluitend wordt individueel de 'eerste rust' aangenomen. Het NAAR RECHTS = RICHTEN op commando dient in de houding / basishouding met opgestoken sabel gecommandeerd te worden.
- m. De commandant geeft de commando's vanuit de uitgangssituatie: de houding / basishouding met opgestoken sabel.
- n. Indien in dit handboek het commando: PRESENTEERT = GEWEER of IN DEN ARM = GEWEER wordt voorgeschreven, wordt door de met sabel bewapende militair het eerbewijs BRENGT ERE = GROET of BRENGT = GROET gebracht.

- o. Indien met getrokken sabel, wordt aangetreden op meer dan één gelid, dan wel als dubbelpost, wordt de (ere)groet uitgevoerd, de commandant uitgezonderd, als "Sabel in de vuist" (zie de figuren 8-17 en 8-26).

2. Verrichtingen met opgestoken sabel op de haak

a. a. Algemeen

(1) Bij de houding 'sabel op de haak', wordt de 'opgestoken sabel' gedragen met de bovenste ring van de schede aan de koppelhaak.

(2) De greep wordt te allen tijde met de linkerhand omvat zonder dat daarbij de natuurlijke stand van de sabel wordt gewijzigd. (Figuur 8-1).

De rechterarm is gestrekt tegen het lichaam zoals in de 'houding'.

Figuur 8-1

(3) 'Sabel op de haak' wordt toegepast indien de houding 'sabel in de linkerhand' en de houding 'sabel bij de linkervoet' niet zijn voorgeschreven (tevens van toepassing voor vaandeldragenden). Voor de Koninklijke marine is dit de draagwijze wanneer het tenue 'pijjecker' wordt gedragen.

(4) Tijdens 'marcheren in gewone pas met opgestoken sabel op de haak' wordt de linkerhand stilgehouden aan de greep waarbij de stand van de sabel niet verandert.

De rechterarm wordt hierbij doorgezwaid zoals in 'gewone pas'.

(5) Bij 'inrukken', 'melden / afmelden', 'ceremoniële inspecties' en 'bedankt worden' handelt men als zijnde 'onbewapend'. (Figuur 8-2).

Figuur 8-2

b. *Commando: 'AFDELING = GEEFT = ACHT'*

- (1) De uitgangssituatie is de 'tweede rust', met dien verstande, dat de greep van de sabel omvat blijft.
- (2) Op het eerste waarschuwingscommando: 'AFDELING' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen waarbij de rechterarm gestrekt tegen het lichaam wordt gebracht zoals in 'de houding'.
- (3) Op het tweede waarschuwingscommando: 'GEEFT' blijft de militair onbeweeglijk stilstaan.
- (4) Op het uitvoeringscommando: 'ACHT' wordt in één tel de 'houding' aangenomen, met dien verstande, dat de greep van de sabel omvat blijft. (Figuur 8-3).

Figuur 8-3

c. *Commando: 'OP DE PLAATS = RUST'*

De uitgangssituatie is de 'houding met opgestoken sabel op de haak'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen zoals omschreven in punt 2b(2).

d. *Commando: 'RUST'*

De uitgangssituatie is de 'eerste rust'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'tweede rust' aangenomen zoals omschreven in punt 2b(1). (Figuur 8-4).

Figuur 8-4

3. De (ere-)groet met opgestoken sabel op de haak

a. *Commando: 'BRENGT = GROET' ('IN DEN ARM = GEWEER');*

Commando: 'BRENGT ERE = GROET' ('PRESENTEERT = GEWEER')

De uitgangssituatie is de 'houding met opgestoken sabel op de haak'.

Op het uitvoeringscommando: 'GROET' ('GEWEER') wordt de '(ere-)groet' gebracht als zijnde onbewapend.

b. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' ('ZET AF = GEWEER')*

De uitgangssituatie is de '(ere-)groet met opgestoken sabel op de haak'.

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' ('GEWEER') wordt de rechterarm in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. (Figuur 8-3).

4. Verrichtingen met opgestoken sabel niet op de haak (sabel bij de voet)

a. a. *Algemeen*

(1) Deze verrichtingen zijn uitsluitend van toepassing voor de Koninklijke marine en de Koninklijke luchtmacht.

(2) De overgang van 'sabel op de haak' naar 'sabel bij de voet' dient (individueel) onopvallend te worden uitgevoerd zonder naar de sabel te kijken of het lichaam te bewegen.

(3) Bij de houding 'sabel niet op haak' (sabel bij de voet) staat de opgestoken sabel rechtstandig op de grond, 10 cm links naast de punt van de linkervoet, met het scherp naar voren wijzend.

De palm van de linkerhand rust op de knop van het gevest waarbij de vingers gestrekt en aaneengesloten naar beneden wijzend, aan de linkerzijde van het gevest zijn en de duim

gestrekt rechts.

De rechterarm is gestrekt tegen het lichaam zoals in de 'houding'. (Figuur 8-5 en 8-6).

Figuur 8-5

Figuur 8-6

(4) Bij 'melden' handelt men als zijnde 'onbewapend'.

b. *Commando: 'OP DE PLAATS = RUST'*

De uitgangssituatie is de 'houding met de sabel bij de voet'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen, met dien verstande, dat de sabel rechtstandig 10 cm wordt opgetild en midden vóór het lichaam op de grond geplaatst, 10 cm vóór de voeten met het scherp naar rechts wijzend. De palm van de linkerhand rust daarbij op de knop van het gevest waarbij de vingers gestrekt en aaneengesloten naar beneden wijzend aan de vóorzijde van het gevest zijn en de duim gestrekt tussen greep en lichaam is.

Tegelijkertijd wordt met de rechterhand de pols van de linkerhand omvat, de gestrekte aaneengesloten vingers aan de voorzijde en de duim tussen pols en lichaam. (Figuur 8-7 en 8-8).

Figuur 8-7

Figuur 8-8

c. *Commando: 'RUST'*

De uitgangssituatie is de 'eerste rust' zoals omschreven in punt 2b(2).

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'tweede rust' aangenomen waarbij het bovenlichaam enigszins mag worden ontspannen.

5. De (ere-)groet met opgestoken sabel niet op de haak (sabel bij de voet)

a. *Commando: 'BRENGT = GROET' ('IN DEN ARM = GEWEER');*

Commando: 'BRENGT ERE = GROET' ('PRESENTEERT = GEWEER')

De uitgangssituatie is de 'houding met opgestoken sabel niet op de haak' ('sabel bij de voet').

Op het uitvoeringscommando: 'GROET' ('GEWEER') wordt de '(ere-)groet' gebracht als zijnde onbewapend. (Figuur 8-9).

Figuur 8-9

b. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' ('ZET AF = GEWEER')*

De uitgangssituatie is de '(ere-)groet met sabel niet op de haak' ('sabel bij de voet').

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' ('GEWEER') wordt de rechterhand in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. (Figuur 8-3).

6. Wendingen op de plaats, passen achterwaarts, verkorte passen voorwaarts en passen zijwaarts openen en sluiten met opgestoken sabel niet op de haak (sabel bij de voet)

De uitgangssituatie is de 'houding met opgestoken sabel niet op de haak' ('sabel bij de voet').

Op het waarschuwingscommando wordt de sabel in één tel 10 cm opgetild en aansluitend aan de uitgevoerde beweging, in één tel bij de voet geplaatst.

7. Verrichting bij de overname van sabel bij de voet naar sabel in de linkerhand

Individueel uit te voeren handeling, niet op commando.

De uitgangssituatie is de 'houding sabel bij de voet'.

a. 1e beweging

De sabel wordt in één tel 10 cm opgetild en tegelijkertijd met de rechterhand de schede ter hoogte van de (onderste) ring tussen duim en wijsvinger omvat (het kantelpunt).

b. 2e beweging

Met de linkerhand wordt de schede in één tel omvat waarbij 'het scherp' naar voren wijst. De linkerarm is hierbij gestrekt tegen het lichaam waarbij de hand in bovengreep met de pink tegen de onderzijde van de ring de greep omvat terwijl de duim op 'het scherp' rust. De punt van de sabel wijst hierbij onder een hoek van 45° naar de grond. De stootplaat rust tegen de binnenzijde van de pols.

c. 3e beweging

De rechterarm wordt in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding'. (Figuur 8-10).

Figuur 8-10

Bijzonderheden:

1. De overgang van 'sabel in de linkerhand' naar 'sabel bij de linkervoet' wordt in omgekeerde volgorde uitgevoerd, met dien verstande, dat het kantelpunt ter hoogte van de linkerduim ligt.
2. Bij het 'afmelden', 'inrukken' en 'bedankt worden' met de sabel aan de voet wordt de 'groet' gebracht als zijnde onbewapend.
Aansluitend wordt 'rechtsomkeert' aangemarcheerd zoals omschreven in punt 6. Op de eerste volgende pas met de linkervoet wordt de sabel overgenomen zoals omschreven in punt 7.

8. Marcheren in gewone pas met opgestoken sabel niet op de haak

a. De uitgangssituatie is de 'houding met opgestoken sabel bij de voet'.

De 'gewone pas' wordt uitgevoerd zoals omschreven in hoofdstuk 3, punt 5c, met dien verstande, dat op het waarschuwingscommando: 'VOORWAARTS' de sabel in de linkerhand genomen wordt zoals omschreven in punt 7.

- b. Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt met de linkervoet een aanmarcheerpas gemaakt en overgegaan in 'gewone pas'.
Daarbij wordt de linkerhand stilgehouden aan de schede waarbij de stand van de sabel niet verandert.
De rechterhand wordt doorgezwaaid zoals in 'gewone pas'. (Figuur 8-11).

Bijzonderheden:

De commandant dient voldoende ruimte te laten tussen het waarschuwings- en uitvoeringscommando, zodat de vereiste verrichtingen zoals in punt 7 omschreven kunnen worden uitgevoerd.

Mist

Figuur 8-11

9. Verrichtingen met getrokken sabel

- a. *Commando: 'TREKT = UIT = SABEL'*

De uitgangssituatie is de 'houding met opgestoken sabel op de haak'.

(1) 1e beweging

Op het eerste uitvoeringscommando: 'UIT' kijkt de militair in één tel naar de greep. Tegelijkertijd wordt met de linkerhand de schede omvat, duim en wijsvinger aan de bovenzijde, en de greep enigszins naar voren bewogen. (Figuur 8-12).

Figuur 8-12

(2) 2e beweging

Met de rechterhand wordt in één tel de greep omvat waarbij de sabeldragon vanaf de bovenzijde tussen de ringvinger en pink wordt doorgevoerd en met de pink wordt vastgehouden. (Figuur 8-13).

Bijzonderheden:

Adelborsten: rechterhand door polsriem en aansluitend de schuifpassant aanschuiven. (Figuur 8-14).

Figuur 8-13

Figuur 8-14

(3) 3e beweging

Het hoofd wordt in één tel teruggedraaid zoals in de 'houding'. (Figuur 8-15).

Figuur 8-15

b. *Commando: 'SABEL' ('sabel in de vuist nemen')*

(1) 1e en 2e beweging

Op het tweede uitvoeringscommando: 'SABEL' wordt de sabel in één tel uit de schede getrokken (Figuur 8-16) en aansluitend langs de kortste weg, op de tweede tel met 'het scherp' naar links, rechtstandig vóór het rechteroog gebracht. (Figuur 8-17).

De rechterhand is hierbij ter hoogte van de kin.

De greep wordt met de volle hand omvat waarbij de duim zich evenwijdig aan het gevest tegen de stootplaat bevindt.

De rechterbovenarm is hierbij tegen het lichaam ('sabel in de vuist').

Figuur 8-16

Figuur 8-17

(2) 3e beweging

De rechterarm wordt in één tel naar voren uitgestoten met 'het scherp' van de sabel naar voren wijzend. (Figuur 8-18).

Figuur 8-18

(3) 4e beweging

De sabel kantelt in één tel naar achteren over de vouw van de rechterarm met 'het plat' van de sabel tegen de rechterbovenarm.

Tegelijkertijd lost men de greep, waardoor de zogenaamde 'potloodgreep' ontstaat. (Figuur 8-19). Hierbij zijn de rechterwijs- en middelvinger nagenoeg gestrekt aan de rechterzijde en de duim aan de linkerzijde van de greep.

De ringvinger is enigszins gebogen en de pink houdt gekromd de dragon vast. (Figuur 8-20).

Figuur 8-19

Figuur 8-20

(4) 5e beweging

De rechterarm wordt in één tel omlaag gebracht waarbij de sabel rechtstandig met 'het plat' tegen de rechterbovenarm rust die verticaal tegen het lichaam is. (Figuur 8-21).

Tegelijkertijd wordt de schede met de linkerhand in ondergreep omvat waarbij de duim gestrekt op de schede rust.

Bijzonderheden:

Creëer enige ruimte tussen de rechterwijsvinger en de stootplaat van de sabel, zodat deze voldoende ruimte krijgt om te kantelen.

Hiermee voorkomt men dat het gevest op de bovenzijde van de hand drukt.

Figuur 8-21

c. *Commando: 'STEEKT = OP = SABEL'*

De uitgangssituatie is de 'houding met getrokken sabel'.

Op het eerste uitvoeringscommando: 'OP' wordt in één tel met de linkerhand de schede omvat, duim en wijsvinger aan de bovenzijde en de schede enigszins naar voren bewogen.

d. *Commando: 'SABEL'*

(1) 1e beweging

Op het tweede uitvoeringscommando: 'SABEL' wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist genomen'. (Figuur 8-17).

(2) 2e beweging

De rechterarm wordt in één tel naar voren en naar boven uitgestrekt terwijl de punt van de kling achterwaarts wordt bewogen in de richting van de schede-opening.

Hierbij kijkt de militair naar de schede-opening. (Figuur 8-22).

Figuur 8-22

(3) 3e beweging

Het uiteinde van de kling wordt in één tel in de schede geplaatst waarbij de punt met de linkerwijsvinger en duim wordt begeleidt.

(4) 4e beweging

De kling wordt in één tel niet hoorbaar in de schede gestoken.

(5) 5e beweging

De rechterarm wordt in één tel langs de kortste weg teruggebracht zoals in de 'houding', en tegelijkertijd het hoofd teruggedraaid zoals in de 'houding'.

(6) 6e beweging

De linkerhand omvat in één tel de greep zoals in de 'houding met opgestoken sabel'. (Figuur 8-3).

10. Op de plaats rust met getrokken sabel

a. *Commando: 'OP DE PLAATS = RUST'*

De uitgangssituatie is de 'houding met getrokken sabel'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen, met dien verstande, dat tegelijkertijd de sabel schuin vóór het lichaam wordt gebracht met 'het scherp' in de vouw van de linkerarm waarbij het gevest zich in het midden vóór en tegen het lichaam bevindt. (Figuur 8-23).

De linkerhand omvat de rechter waarbij de duim en wijsvinger de pols omvatten en de overige aaneengesloten vingers de hand. (Figuur 8-23a).

Beide armen zijn hierbij nagenoeg gestrekt vóór en tegen het lichaam.

Figuur 8-23

Figuur 8-23a

b. *Commando: 'RUST'*

De uitgangssituatie is de 'eerste rust met getrokken sabel'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'tweede rust' aangenomen waarbij de armen ongedwongen vóór het lichaam zijn en de handen zoals omschreven in a.

c. *Commando: 'AFDELING = GEEFT = ACHT'*

De uitgangssituatie is de 'tweede rust met getrokken sabel'.

(1) Op het eerste waarschuwingscommando: 'AFDELING' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen zoals in a omschreven.

(2) Op het tweede waarschuwingscommando: 'GEEFT' blijft de militair onbeweeglijk stilstaan.

(3) Op het uitvoeringscommando: 'ACHT' wordt in één tel de 'houding met getrokken sabel' aangenomen. (Figuur 8-21).

11. Marcheren in gewone pas met getrokken sabel

Commando: 'VOORWAARTS = MARS'

De uitgangssituatie is de 'houding met getrokken sabel'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt met de linkervoet een 'aanmarcheerpas' gemaakt en overgegaan in 'gewone pas' met dien verstande, dat de linkerhand wordt stilgehouden en de schede in ondergreep blijft omvatten terwijl de rechterarm naar voren tot op heuphoogte wordt doorgezwaaid en achterwaarts zodanig, dat de sabel hierbij verticaal is. (Figuur 8-24 en 8-25).

Figuur 8-24

Figuur 8-25

12. De groet met getrokken sabel

- a. *Commando: 'BRENGT = GROET' ('IN DEN ARM = GEWEER')*

De uitgangssituatie is de 'houding met getrokken sabel'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GROET' ('GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-26).

Figuur 8-26

(2) 2e beweging

De rechteronderarm wordt in één tel langs de kortste weg omlaag gebracht en gestrekt tegen het lichaam aangesloten.

De kling van de sabel, met 'het scherp' naar links, wordt tegen het rechterbovenbeen geplaatst waarbij het gevest tegen de achterzijde van de rechterbil wordt gehouden.

De duim rust boven op de greep, de aaneengesloten vingers omvatten de greep aan de onderzijde. De pols wordt hierbij enigszins omhoog gedraaid, zodat de kling een hoek van 45° maakt ten opzichte van de grond. (Figuur 8-27 en 8-28).

Figuur 8-27

Figuur 8-28

a. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' ('ZET AF = GEWEER')*

De uitgangssituatie is 'de groet met getrokken sabel'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' ('GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-26).

(2) 2e beweging

De rechterarm wordt in één tel naar voren uitgestoten met 'het scherp' van de sabel naar voren wijzend. (Figuur 8-29).

Figuur 8-29

(3) 3e beweging

De sabel kantelt in één tel naar achteren over de vouw van de rechterarm met 'het plat' van de sabel tegen de rechterbovenarm.

Tegelijkertijd lost men de greep, waardoor de zogenaamde 'potloodgreep' ontstaat. (Figuur 8-30). Hierbij zijn de rechterwijs- en middelvinger nagenoeg gestrekt aan de rechterzijde en de duim aan de linkerzijde van de greep.

De ringvinger is enigszins gebogen en de pink houdt gekromd de dragon vast. (Figuur 8-20).

Figuur 8-30

(4) 4e beweging

De rechterarm wordt in één tel omlaag gebracht waarbij de sabel rechtstandig met 'het plat' tegen de rechterbovenarm rust die verticaal tegen het lichaam is. (Figuur 8-31).

Figuur 8-31

13. De eregroet met getrokken sabel

a. *Commando: 'BRENGT ERE = GROET' ('PRESENTEERT = GEWEER')*

De uitgangssituatie is de 'houding met getrokken sabel'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GROET' ('GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-26).

(2) 2e beweging

De sabel wordt in één tel langs de kortste weg, met 'het scherp' naar links, zowel vóór- als zijwaarts onder een hoek van 45° ten opzichte van de grond naar beneden uitgestoten.

(Figuur 8-32 en 8-33).

De greep wordt hierbij met de aaneengesloten vingers aan de onderzijde en met de gestrekte duim aan de bovenzijde omvat.

Figuur 8-32

Figuur 8-33

2. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' ('ZET AF = GEWEER')*

De uitgangssituatie is de 'eregroet met getrokken sabel'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' ('GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-26).

(2) 2e beweging

De rechterarm wordt in één tel naar voren uitgestoten met 'het scherp' van de sabel naar voren wijzend. (Figuur 8-29).

(3) 3e beweging

De sabel kantelt in één tel naar achteren over de vouw van de rechterarm met 'het plat' van de sabel tegen de rechterbovenarm.

Tegelijkertijd lost men de greep, waardoor de zogenaamde 'potloodgreep' ontstaat. (Figuur 8-30).

Hierbij zijn de rechterwijs- en middelvinger nagenoeg gestrekt aan de rechterzijde en de duim aan de linkerzijde van de greep.

De ringvinger is enigszins gebogen en de pink houdt gekromd de dragon vast. (Figuur 8-20).

(4) 4e beweging

De rechterarm wordt in één tel omlaag gebracht waarbij de sabel rechtstandig met 'het plat' tegen de rechterbovenarm rust die verticaal tegen het lichaam is. (Figuur 8-31).

14. Hoofd rechts tijdens defilé

a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'*

De uitgangssituatie is de 'gewone pas met getrokken sabel'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' wordt de sabel in één tel langs de kortste weg (na één 'gewone pas' rechts) op de linkervoet 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-26).

(2) 2e beweging

Aansluitend wordt de eregroet met de sabel gebracht, met dien verstande, dat tegelijkertijd: 'HOOFD = RECHTS' wordt gemaakt, zoals omschreven in punt 13. (Figuur 8-34).

Figuur 8-34

Bijzonderheden:

1. Aanvang, duur en einde: 'HOOFD = RECHTS' zijn afhankelijk van de situatie en richtlijnen ter plaatse.
2. Tijdens ceremoniële inspecties en defilé's geldt voor de manschappen de houding met 'opgestoken sabel' en wordt uitsluitend: 'HOOFD = RECHTS' (en tijdens defilé tevens: 'HOOFD = FRONT') gecommandeerd.
In 'gesloten formatie' is de '(ere-)groet met getrokken sabel' niet uitvoerbaar.

b. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*

De uitgangssituatie is 'HOOFD = RECHTS' tijdens defilé.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'FRONT' wordt de sabel in één tel langs de kortste weg (na één 'gewone pas' rechts) op de linkervoet 'in de vuist' genomen en tegelijkertijd het hoofd 'in front' gedraaid. (Figuur 8-26).

(2) 2e beweging

De rechterarm wordt in één tel naar voren uitgestoten met 'het scherp' van de sabel naar voren wijzend. (Figuur 8-29).

(3) 3e beweging

De sabel kantelt in één tel naar achteren over de vouw van de rechterarm met 'het plat' van de sabel tegen de rechterbovenarm.

Tegelijkertijd lost men de greep waardoor de zogenaamde 'potloodgreep' ontstaat. (Figuur 8-30).

Hierbij zijn de rechterwijs- en middelvinger nagenoeg gestrekt aan de rechterzijde en de duim aan de linkerzijde van de greep.

De ringvinger is enigszins gebogen en de pink houdt gekromd de dragon vast. (Figuur 8-20).

(4) 4e beweging

De rechterarm wordt in één tel omlaag gebracht waarbij de sabel rechtstandig met 'het plat' tegen de rechterbovenarm rust die verticaal tegen het lichaam is. (Figuur 8-31).

15. Hoofd rechts tijdens ceremoniële inspecties

- a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS', zodra de autoriteit tot op acht pas is genaderd*

De uitgangssituatie is de 'houding met getrokken sabel'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-26).

(2) 2e beweging

De sabel wordt in één tel langs de kortste weg, met 'het scherp' naar links, zowel vóór- als zijwaarts onder een hoek van 45° naar rechts ten opzichte van de grond naar beneden uitgestoten zoals omschreven bij 'de eregroet'.

De greep wordt hierbij met de aaneengesloten vingers aan de onderzijde en met de gestrekte duim aan de bovenzijde omvat.

(a) Tegelijkertijd draaien allen het hoofd en de ogen in één tel zover mogelijk naar rechts, doch niet voorbij de schouderlijn.

(b) Zodra de autoriteit in hun gezichtsveld is gekomen volgen de militairen de autoriteit door het hoofd en de ogen te draaien totdat de uitgangssituatie is bereikt.

(c) Daarna wordt het hoofd stilgehouden en kijken de militairen recht voor zich uit zoals in de 'houding'.

Bijzonderheden:

1. Indien wordt aangetreden op meer dan één gelid, wordt 'de (ere)groet' gebracht in de houding: "Sabel in de vuist".
2. Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren, dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.

- b. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT'*

De uitgangssituatie is de 'eregroet met getrokken sabel'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' ('GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-26).

(2) 2e beweging

De rechterarm wordt in één tel naar voren uitgestoten met 'het scherp' van de sabel naar voren wijzend. (Figuur 8-29).

(3) 3e beweging

De sabel kantelt in één tel naar achteren over de vouw van de rechterarm met 'het plat' van de sabel tegen de rechterbovenarm.

Tegelijkertijd lost men de greep waardoor de zogenaamde 'potloodgreep' ontstaat. (Figuur 8-30).

Hierbij zijn de rechterwijs- en middelvinger nagenoeg gestrekt aan de rechterzijde en de duim aan de linkerzijde van de greep.

De ringvinger is enigszins gebogen en de pink houdt gekromd de dragon vast. (Figuur 8-20).

(4) 4e beweging

De rechterarm wordt in één tel omlaag gebracht waarbij de sabel rechtstandig met 'het plat' tegen de rechterbovenarm rust die verticaal tegen het lichaam is. (Figuur 8-31).

Bijzonderheden:

(Individueel uit te voeren).

De uitgangssituatie is de 'houding met getrokken sabel'.

Indien de inspecterende autoriteit te kennen geeft dat hij de commandant van de eenheid de hand wil drukken, wordt de sabel in de vouw van de linkerarm gebracht en met de linkerhand de kom omvat.

(Positie sabel: zoals in 'eerste rust met getrokken sabel', met dien verstande, dat de 'GEEFT = ACHT HOUDING' voor de voeten gehandhaafd blijft).

Aansluitend wordt de rechterhand vrijgemaakt waarbij de handschoen aanblijft.

Na het handdrukken wordt in omgekeerde volgorde de uitgangssituatie weer ingenomen.

16. Inrukken / bedankt worden

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 10](#), met dien verstande, dat 'de groet met getrokken sabel' wordt gebracht.

Bijzonderheden:

Indien wordt aangetreden op meer dan één gelid, dan wel als dubbelpost, wordt door de manschappen 'de (ere)groet' gebracht in de houding: "Sabel in de vuist".

17. Melden / afmelden

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 6](#), met dien verstande, dat 'de groet met getrokken sabel' wordt gebracht.

18. De verrichtingen met de korte sabel / klewang

Algemeen

- a. Eenheden, behorend tot de Koninklijke Marechaussee, het Wapen der Cavalerie, het Regiment van Heutsz, het Korps Rijdende Artillerie, **de Adelborsten** en het **Korps Veldartillerie**, deelnemend aan ceremoniële diensten worden, met uitzondering van de officieren, bewapend met de 'korte sabel / klewang'.
Deze wordt ter linkerzijde aan de haak van de sabelkoppel of koppelriem gedragen.
- b. Bij het optreden op meerdere gelederen kunnen de commando's:
 - 'TREKT = UIT = SABEL';
 - 'STEEKT = OP = SABEL';alleen worden gecombineerd in 'geopende formatie'.
- c. (1) De verrichtingen met de 'korte sabel / klewang' zijn gelijk aan die met de sabel, met dien verstande, dat tijdens de '(ere-)groet' de korte sabel / klewang (individueel / op één gelid) 'in de vuist' wordt genomen.

- (2) Bij meerdere gelederen blijft de 'sabel op de haak' of dienen vóóraf de gelederen te worden geopend.
- d. De klewang voor de Adelborsten (PC / CC) is voorzien van een aan de rechterpols bevestigde lederen riem.
- De schuifpassant aan de polsriem dient aangeschoven te zijn. (Figuur 8-35).

Figuur 8-35

- e. Eenheden bewapend met de ponjaard handelen als zijnde onbewapend.

19. De (ere-)groet met getrokken korte sabel / klewang

- a. *Commando: 'BRENGT = GROET' ('IN DEN ARM = GEWEER');*
Commando: 'BRENGT ERE = GROET' ('PRESENTEERT = GEWEER')
De uitgangssituatie is de 'houding met de korte sabel / klewang'.
Op het uitvoeringscommando: 'GROET' ('GEWEER') wordt de korte sabel / klewang in één tel langs de kortste weg 'in de vuist genomen'. (Figuur 8-17).
- b. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' ('ZET AF = GEWEER')*
De uitgangssituatie is de '(ere-)groet' met de 'korte sabel / klewang'.
(1) 1e beweging
Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' ('GEWEER') wordt de rechterarm in één tel naar voren uitgestoten met 'het scherp' van de korte sabel / klewang naar voren wijzend. (Figuur 8-29).
(2) 2e beweging
De korte sabel / klewang kantelt in één tel naar achteren over de vouw van de rechterarm met 'het plat' van de korte sabel / klewang tegen de rechterbovenarm.
Tegelijkertijd lost men de greep waardoor de zogenaamde 'potloodgreep' ontstaat. (Figuur 8-30).
Hierbij zijn de rechterwijs- en middelvinger nagenoeg gestrekt aan de rechterzijde en de duim aan de linkerzijde van de greep.
De ringvinger is enigszins gebogen en de pink houdt gekromd de dragon vast. (Figuur 8-20).
(3) 3e beweging

De rechterarm wordt in één tel omlaag gebracht waarbij de korte sabel / klewang rechtstandig met 'het plat' tegen de rechterbovenarm rust die verticaal tegen het lichaam is. (Figuur 8-31).

20. Hoofd rechts tijdens defilé

a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'*

De uitgangssituatie is de 'gewone pas met getrokken korte sabel / klewang'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' wordt de korte sabel / klewang in één tel langs de kortste weg (na één 'gewone pas' rechts) op de linkervoet 'in de vuist' genomen.

(2) 2e beweging

In één tel wordt op linkervoet: 'HOOFD = RECHTS' gemaakt, zoals omschreven in hoofdstuk 8, punt 13. (Figuur 8-36).

Figuur 8-36

b. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*

De uitgangssituatie is 'HOOFD = RECHTS' tijdens defilé.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'FRONT' worden, na één 'gewone pas' rechts, op de linkervoet, tegelijkertijd het hoofd en de ogen in één tel teruggedraaid zoals in 'gewone pas'. (Figuur 8-37).

Figuur 8-37

(2) 2e beweging

De rechterarm wordt in één tel naar voren uitgestoten met 'het scherp' van de korte sabel / klewang naar voren wijzend. (Figuur 8-29).

(3) 3e beweging

De korte sabel / klewang kantelt in één tel naar achteren over de vouw van de rechterarm met 'het plat' van de korte sabel / klewang tegen de rechterbovenarm.

Tegelijkertijd lost men de greep waardoor de zogenaamde 'potloodgreep' ontstaat. (Figuur 8-30).

Hierbij zijn de rechterwijs- en middelvinger nagenoeg gestrekt aan de rechterzijde en de duim aan de linkerzijde van de greep.

De ringvinger is enigszins gebogen en de pink houdt gekromd de dragon vast. (Figuur 8-20).

(4) 4e beweging

De rechterarm wordt in één tel omlaag gebracht waarbij de korte sabel / klewang rechtstandig met 'het plat' tegen de rechterbovenarm rust die verticaal tegen het lichaam is. (Figuur 8-31).

Tegelijkertijd wordt de rechterarm doorgezwaid zoals in punt 11 omschreven.

Bijzonderheden:

Aanvang, duur en einde: 'HOOFD = RECHTS' zijn afhankelijk van de situatie en richtlijnen ter plaatse.

21. Hoofd rechts tijdens ceremoniële inspecties

a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'*

De uitgangssituatie is de 'houding met de korte sabel / klewang'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' wordt de 'korte sabel / klewang' in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen.

(2) 2e beweging

In één tel wordt: 'HOOFD = RECHTS' gemaakt. (Figuur 8-38).

Figuur 8-38

- (a) Eenieder draait het hoofd en de ogen in één tel onder een hoek van 45° naar rechts zover mogelijk naar rechts, doch niet voorbij de schouderlijn.
- (b) Zodra de autoriteit in hun gezichtsveld is gekomen volgen de militairen de autoriteit door het hoofd en de ogen te draaien totdat de uitgangssituatie is bereikt.
- (c) Daarna wordt het hoofd stilgehouden en kijken de militairen recht voor zich uit zoals in de 'houding'.

Bijzonderheden:

Bij het optreden op meerdere gelederen wordt 'de groet' gebracht in de 'houding met opgestoken korte sabel / klewang'.

b. *Commando: 'IN DE HOUDING = STAAT' ('ZET AF = GEWEER')*

De uitgangssituatie is 'korte sabel / klewang in de vuist'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'STAAT' ('GEWEER') wordt de rechterarm in één tel naar voren uitgestoten met 'het scherp' van de korte sabel / klewang naar voren wijzend. (Figuur 8-29).

(2) 2e beweging

De korte sabel / klewang kantelt in één tel naar achteren over de vouw van de rechterarm met 'het plat' van de korte sabel / klewang tegen de rechterbovenarm.

Tegelijkertijd lost men de greep waardoor de zogenaamde 'potloodgreep' ontstaat. (Figuur 8-30).

Hierbij zijn de rechterwijs- en middelvinger nagenoeg gestrekt aan de rechterzijde en de duim aan de linkerzijde van de greep.

De ringvinger is enigszins gebogen en de pink houdt gekromd de dragon vast. (Figuur 8-20).

(3) 3e beweging

De rechterarm wordt in één tel omlaag gebracht waarbij de korte sabel / klewang rechtstandig met 'het plat' tegen de rechterbovenarm rust die verticaal tegen het lichaam is. (Figuur 8-31).

Bijzonderheden:

1. Tijdens ceremoniële inspecties en defilé's geldt voor de manschappen 'de houding met opgestoken korte sabel / klewang' en wordt uitsluitend: 'HOOFD = RECHTS' (en tijdens defilé tevens: 'HOOFD = FRONT') gecommandeerd.
In 'gesloten formatie' is de '(ere-)groet met de getrokken korte sabel / klewang' niet uitvoerbaar.
2. Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren, dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.

22. Inrukken / bedankt worden

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 10](#), met dien verstande, dat 'de groet met getrokken korte sabel / klewang' wordt gebracht.

Bijzonderheden:

Indien wordt aangetreden op meer dan één gelid, dan wel als dubbelpost, wordt door de manschappen 'de (ere)groet' gebracht in de houding: "Sabel in de vuist".

23. Melden / afmelden

Deze verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 6](#), met dien verstande, dat 'de groet met getrokken korte sabel / klewang' wordt gebracht.

Bijzonderheden:

Tijdens het melden / afmelden van een militair bewapend met de korte sabel / klewang, bij een militair met de sabel bewapend, dient de korte sabel / klewang drie in plaats van één tel 'in de vuist' te worden gehouden, zodat alle overige bewegingen tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd.

24. De verrichtingen met de sabel voor bereden militairen

Algemeen

- a. De uitvoering van de 'sabel-exercitie voor bereden militairen' verschilt enigszins met de 'sabel-exercitie te voet'.
- b. De basishouding van de met een sabel-bewapende ruiter is: 'GEREED = SABEL'.
- c. Tijdens het uitvoeren van de verrichtingen dient de ruiter te voorkomen dat hij onwillekeurig met de linker (teugel-) hand terugwerkt; hierdoor kan het paard onrustig worden.
- d. Een bereden eenheid kent in principe geen 'tweede rust'.
Bij langere rustperiodes worden de sabels opgestoken. (Figuur 8-39).
Indien 'te voet' de 'eerste rust' wordt aangenomen, of ter voorbereiding van het aanmarcheren, de 'houding', wordt door de beredenen de houding: 'GEREED = SABEL' aangenomen.

Figuur 8-39

25. Het trekken van de sabel

- a. *Commando*: 'TREKT = UIT = SABEL'

De uitgangssituatie is de 'houding met opgestoken sabel'.

Dit commando kan zowel 'stilstaande' als in 'diverse gangen' gegeven worden.

(1) 1e beweging

Op het eerste uitvoeringscommando: 'TREKT' neemt de ruiter in één tel de teugels in de linkerhand.

(2) 2e en 3e beweging

Op het tweede uitvoeringscommando: 'UIT' wordt de greep in één tel met de rechterhand over de linkerhand omvat en op de volgende tel de kling 10 cm uit de schede getrokken. (Figuur 8-40).

Bijzonderheden:

De sabeldragon wordt hierbij niet tussen ringvinger en pink genomen.

Figuur 8-40

(3) 4e en 5e beweging

Op het derde uitvoeringscommando: 'SABEL' ('GEREED = SABEL' / 'OP DE PLAATS = RUST') wordt de sabel in één tel uit de schede getrokken door de arm naar voren te strekken en deze op de tweede tel in de houding 'GEREED = SABEL' te brengen, naast de linkerhand op de schoft.

De kling wijst met het scherp naar voren, diagonaal in de richting van de linkerschouder en is daarbij evenwijdig aan het bovenlichaam, terwijl de stootplaat op de linkerhand rust. (Figuur 8-41).

Bijzonderheden:

In deze positie kan met de rechterhand zonodig geassisteerd worden bij de besturing mits de positie van de sabel niet wijzigt.

Figuur 8-41

b. *Commando:* 'DRAAGT = SABEL' ('GEEFT = ACHT')

De uitgangssituatie is 'GEREED = SABEL', 'stilstaande of tijdens de stap'.

Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' wordt in één tel de rechterhand in het midden op de rechterdij geplaatst waarbij de sabel evenwijdig met het bovenlichaam is, (greep iets lossen).

'Het plat' rust hierbij tegen het sleutelbeen, terwijl 'het scherp' enigszins naar rechts wordt gedraaid. (Figuur 8-42).

Figuur 8-42

- c. *Commando*: 'GEREED = SABEL' ('OP DE PLAATS = RUST')

De uitgangssituatie is 'DRAAGT = SABEL', 'stilstaande en in diverse gangen'.

Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' wordt de sabel in één tel in de houding: 'GEREED = SABEL' gebracht.

26. De groet

- a. *Commando*: 'BRENGT = GROET' ('IN DEN ARM = GEWEER')

De uitgangssituatie is 'DRAAGT = SABEL', 'stilstaande'.

Op het uitvoeringscommando: 'GROET' ('GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-43).

Figuur 8-43

- b. *Commando*: 'DRAAGT = SABEL' ('IN DE HOUDING = STAAT / ZET AF = GEWEER')

De uitgangssituatie is 'sabel in de vuist'.

Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' ('STAAT / GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg in de houding: 'DRAAGT = SABEL' gebracht.

- c. Commandanten voeren op het commando: 'BRENGT = GROET' de verrichtingen uit zoals omschreven in punt 27.

27. Presenteert sabel

- a. *Commando*: 'PRESENTEERT = SABEL' ('BRENGT ERE = GROET / PRESENTEERT = GEWEER')

De uitgangssituatie is 'DRAAGT = SABEL', 'stilstaande'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' ('GROET / GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-43).

(2) 2e beweging

De sabel wordt in één tel langs de kortste weg, met 'het scherp' naar links, zowel vóór- als zijwaarts onder een hoek van 45° ten opzichte van de grond naar beneden uitgestoten.

De greep wordt hierbij met de aaneengesloten vingers aan de onderzijde en met de gestrekte duim aan de bovenzijde omvat. (Figuur 8-44).

Figuur 8-44

- b. *Commando*: 'DRAAGT = SABEL' ('IN DE HOUDING = STAAT / ZET AF = GEWEER')

De uitgangssituatie is 'PRESENTEERT = SABEL'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' ('STAAT / GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-43).

(2) 2e beweging

De sabel wordt in één tel langs de kortste weg in de houding: 'DRAAGT = SABEL' genomen. (Figuur 8-45).

Figuur 8-45

28. Presenteert sabel door ruiters in het gelid

- a. *Commando*: 'PRESENTEERT = SABEL' ('BRENGT ERE = GROET / PRESENTEERT = GEWEER')
 De uitgangssituatie is 'DRAAGT = SABEL', 'stilstaande, in het gelid'.
 Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' ('GROET / GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist genomen'. (Figuur 8-43).
- b. *Commando*: 'DRAAGT = SABEL' ('IN DE HOUDING = STAAT / ZET AF = GEWEER')
 De uitgangssituatie is 'PRESENTEERT = SABEL'.
 Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' ('STAAT / GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg in de houding: 'DRAAGT = SABEL' genomen.

29. Het opsteken van de sabel

- a. *Commando*: 'STEEKT = OP = SABEL'
 De uitgangssituatie is 'DRAAGT = SABEL', 'stilstaande en in stap'
 Op het eerste uitvoeringscommando: 'OP' wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-43).
- b. *Commando*: 'SABEL'
 (1) 1e beweging
 Op het tweede uitvoeringscommando: 'SABEL' wordt de rechterhand in één tel langs de kortste weg 10 cm vóór het lichaam ter hoogte van de linkerschouder gebracht, waarbij de sabel verticaal blijft. (Figuur 8-46).

Figuur 8-46

(2) 2e beweging

De rechterarm wordt in één tel naar voren en naar boven uitgestrekt terwijl de punt van de kling achterwaarts wordt bewogen in de richting van de schede-opening.

Hierbij kijkt de militair naar de schede-opening.

(3) 3e beweging

Het uiteinde van de kling wordt in één tel in de schede geplaatst, waarbij de rug van 'de kling' op de linkeronderarm rust. (Figuur 8-47).

Figuur 8-47

(4) 4e beweging

De kling wordt in één tel niet hoorbaar in de schede gestoken.

(5) 5e beweging

De rechterhand wordt in één tel langs de kortste weg naast de linkerhand op de schoft geplaatst. Tegelijkertijd worden de teugels in beide handen genomen en het hoofd teruggedraaid zoals in de 'houding'. (Figuur 8-39).

30. Hoofd rechts tijdens defilé

- a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS'*

De uitgangssituatie is 'DRAAGT = SABEL', 'in stap, draf of galop'.

Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' wordt in één tel: 'HOOFD = RECHTS' gemaakt, zoals omschreven in hoofdstuk 8, punt 13

- b. *Commando: 'HOOFD = FRONT'*

De uitgangssituatie is 'HOOFD = RECHTS', tijdens defilé 'in stap, draf of galop'.

Op het uitvoeringscommando: 'FRONT' wordt in één tel het hoofd in front gedraaid.

Bijzonderheden:

Aanvang, duur en einde: 'HOOFD = RECHTS' zijn afhankelijk van de situatie en richtlijnen ter plaatse.

31. Hoofd rechts door commandanten tijdens ceremoniële inspecties

- a. *Commando: 'HOOFD = RECHTS', zodra de autoriteit tot op acht pas is genaderd.*

De uitgangssituatie is 'DRAAGT = SABEL' / 'PRESENTEERT = SABEL', 'stilstaande'.

Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' wordt in één tel: 'HOOFD = RECHTS' gemaakt.

(1) Eenieder draait het hoofd en de ogen in één tel onder een hoek van 45° naar rechts zover mogelijk naar rechts, doch niet voorbij de schouderlijn.

(2) Zodra de autoriteit in hun gezichtsveld is gekomen volgen de militairen de autoriteit door het hoofd en de ogen te draaien totdat de uitgangssituatie is bereikt.

(3) Daarna wordt het hoofd stilgehouden en kijken de militairen recht voor zich uit zoals in de 'houding'.

Bijzonderheden:

Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren, dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.

- b. *Commando: 'DRAAGT = SABEL' ('IN DE HOUDING = STAAT / ZET AF = GEWEER')*

De uitgangssituatie is 'PRESENTEERT = SABEL'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' ('STAAT / GEWEER') wordt de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-43).

(2) 2e beweging

De sabel wordt in één tel langs de kortste weg in de houding: 'DRAAGT = SABEL' genomen. (Figuur 8-45).

Bijzonderheden:

1. Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren, dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.

2. (Individueel uit te voeren)

Indien de inspecterende autoriteit te kennen geeft dat hij de commandant van de eenheid de hand wil drukken, wordt de sabel opgestoken om de rechterhand vrij te maken, waarbij de handschoen aanblijft.

Na het handdrukken wordt in omgekeerde volgorde de uitgangssituatie weer ingenomen.

3. Tijdens 'melden / afmelden / bedankt worden' dient 'de groet met getrokken sabel' gebracht te worden.

32. Hoofd rechts door ruiters in het gelid tijden ceremoniële inspecties

- a. *Commando*: 'HOOFD = RECHTS', zodra de autoriteit tot op acht pas is genaderd.
De uitgangssituatie is 'DRAAGT = SABEL', of 'sabel in de vuist', 'stilstaande in het gelid'.
 - (1) 1e beweging
Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' wordt vanuit de houding: 'DRAAGT = SABEL' de sabel in één tel langs de kortste weg 'in de vuist' genomen. (Figuur 8-43).
 - (2) 2e beweging
In één tel wordt: 'HOOFD = RECHTS' gemaakt.
 - (a) Eeniender draait het hoofd en de ogen in één tel onder een hoek van 45° naar rechts zover mogelijk naar rechts, doch niet voorbij de schouderlijn.
 - (b) Zodra de autoriteit in hun gezichtsveld is gekomen volgen de militairen de autoriteit door het hoofd en de ogen te draaien totdat de uitgangssituatie is bereikt.
 - (c) Daarna wordt het hoofd stilgehouden en kijken de militairen recht voor zich uit zoals in de 'houding'.
- b. *Commando*: 'DRAAGT = SABEL' ('IN DE HOUDING = STAAT / ZET AF = GEWEER')
De uitgangssituatie is 'sabel in de vuist'.
 - (1) Op het uitvoeringscommando: 'SABEL' ('STAAT / GEWEER') wordt de sabel twee tellen 'in de vuist' gehouden (commandant brengt sabel van 'ere-groet naar sabel in de vuist').
 - (2) De sabel wordt in één tel langs de kortste weg in de houding: 'DRAAGT = SABEL' genomen. (Figuur 8-45).

Hoofdstuk 9 Exercitie van de vaandelwacht

1. Algemeen

- a. Voorzover in dit hoofdstuk niet anders is bepaald, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift.
- b. Waar in dit hoofdstuk over 'vaandel' wordt gesproken, wordt hiermee tevens bedoeld 'standaard', respectievelijk standaardwacht, -drager, -groep en standaardvoerend commandant.
- c. De vaandelwacht bestaat uit de commandant vaandelwacht (officier), de vaandeldrager (adjutant-onderofficier) en vijf militairen waaronder minimaal één onderofficier. Er moet naar worden gestreefd dat allen, die deel uitmaken van de vaandelwacht, zoveel mogelijk van gelijke lengte zijn.
- d. Wanneer meerdere vaandels zijn ingedeeld kan worden overgegaan tot het samenstellen van een vaandelgroep.
Zie voor de samenstelling en uitvoering: [DP 20-10](#) 'Ceremonieel en Protocol voor de Krijgsmacht'.
- e. Zie voor de ceremonieën en eerbewijzen: DP 20-10 'Ceremonieel en Protocol voor de Krijgsmacht'.
- f. Bij het beoefenen van de exercitie met het vaandel moet gebruik worden gemaakt van het oefenvaandel (fanion) en oefenbandelier.
- g. De vaandelwacht verplaatst zich nooit in de 'looppas'.
- h. De vaandelwacht staat nooit in de 'tweede rust'.
- i. De volgende commando's worden nimmer door de commandant vaandelwacht gegeven dan wel opgedragen aan de vaandelwacht:
 - 'LINKS / RECHTS = OM';
 - 'LINKS / RECHTS UIT DE FLANK = MARS';
 - 'LINKS / RECHTS UIT DE FLANK = HALT';
 - 'RECHTSOM = KEERT';
 - 'RECHTSOMKEERT = MARS'.
- j. Bij het marcheren van de vaandelwacht in troepenverband wordt door de vaandelwacht hetzelfde tempo aangehouden, inbegrepen de commando's:
 - 'HOOFD DER COLONNE LINKS = MARS';
 - 'HOOFD DER COLONNE RECHTS = MARS'.
- k. Optredend in troepenverband (b.v. tijdens een defilé) dient integraal de exercitie van de krijgsmacht te worden uitgevoerd (zie ook § 3, onderdeel a).
- l. Bij interservice-optredens, en wanneer een vaandelwacht deel uitmaakt van een vaandelgroep, dient de voor een vaandelwacht geldende exercitie te worden uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift met dien verstande, dat:
 - het tempo van de *vertraagde* 'gewone pas', incussief de bewegingen, wapenhandelingen en 'rechts- en links zwenken', 80, i.p.v. 112 passen per minuut is;
 - tijdens de verrichtingen 'rechts- en links zwenken', de voeten worden opgetild en geplaatst zoals bij 'markeert de pas';
 - de gestrekte vrije arm, tijdens het zwenken, stil tegen het lichaam wordt gehouden zoals in de 'houding';

- op het uitvoeringscommando (voorwaarts): 'MARS', aansluitend aan een zwenking, de vrije arm tegelijkertijd met de 'aanmarcheerpas' wordt doorgezwaaid;
- tijdens het marcheren in het tempo van 80 passen per minuut de vrije arm doorgezwaaid wordt zoals in 'gewone pas'.

2. Aantreden, in- en uittreden van de vaandeldrager

- De vaandelwacht wordt onder leiding van de onderofficier opgesteld met een onderlinge tussenruimte van één meter, in linie op twee gelederen, met in het voorste gelid van rechts naar links de onderofficier, (de plaats van de vaandeldrager blijft open) en één militair. In het achterste gelid staan de overige drie militairen.
Nadat de onderofficier het commando: 'VAANDELWACHT = PRESENTEERT = GEWEER' / 'BRENGT ERE = GROET' heeft gegeven, treedt de vaandeldrager op bevel van de commandant vaandelwacht in.
De commandant vaandelwacht stelt zich rechts van de onderofficier op en neemt vervolgens het commando over.
- Aansluitend aan het in- en uittreden van de vaandeldrager volgt het commando: 'VAANDELWACHT = ZET AF = GEWEER' / 'IN DE HOUDING = STAAT'.
- Het uittreden van de vaandeldrager gebeurt in omgekeerde volgorde.

3. Tenue en bewapening

- De vaandelvoerend commandant kan, na toestemming van (het kabinet van) C-OPCO, uit oogpunt van traditie het tenue, de bewapening en/of de exercitie wijzigen of aanvullen.
- De commandant vaandelwacht en de vaandeldrager zijn in beginsel bewapend met het pistool.
- Indien het ceremoniële tenue wordt gedragen zijn de commandant vaandelwacht en de vaandeldrager bewapend met de sabel, tenzij door de vaandelvoerend commandant een andere bewapening is voorgeschreven.
- Indien de vaandelwacht bewapend is met het geweer C7 / C7A1 worden alle bewegingen uitgevoerd in: 'OVER = GEWEER'.
- Indien de vaandelwacht bewapend is met de karabijn C8 / C8A1 dan wel het pistool wordt de wapenexercitie uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 6](#) en [7](#).

4. Commando's

- Alle commando's aan de vaandelwacht worden gegeven door de commandant vaandelwacht (met uitzondering van het gestelde in punt 2a en 4d) en voorafgegaan door het waarschuwingscommando: 'VAANDELWACHT'.
- Indien meerdere vaandelwachten dezelfde verrichting tegelijkertijd moeten uitvoeren, worden de commando's gegeven door de commandant vaandelwacht die het hoogst c.q. het oudst in rang is en tevens optreedt als commandant vaandelgroep.
- De commando's aan een vaandelgroep worden voorafgegaan door het waarschuwingscommando: 'VAANDELGROEP'.

- d. Wanneer de vaandelwacht deel uitmaakt van een defilé, worden de commando's, die gegeven worden door de paradecommandant, opgevolgd vanaf het commando: 'VOORWAARTS = MARS' tot en met het commando: 'AFDELING = HALT'. (Zie ook punt 1i en j).
- e. Indien de commandant vaandelwacht bewapend is met pistool / sabel, wordt (tijdens het geven van commando's) met de linkerhand de pistooltas / greep op de voorgeschreven wijze omvat. (Figuur 9-3 en 9-3a).
- f. In de rusthouding dient de vaandelstok (stang) te allen tijde uit de schoen van de bandelier te worden genomen en tegen de voorzijde van de rechtervoet te worden geplaatst.

5. De verrichtingen met het vaandel

- a. *Commando: 'VAANDELWACHT = GEEFT = ACHT'*

(1) De uitgangssituatie is de 'eerste rust', met dien verstande, dat de vaandeldrager de vaandelstok, die hij met de rechterhand onder het vaandeldoek vasthoudt, laat steunen op de grond tegen de voorzijde van de rechtervoet. (Figuur 9-1).

De rechterelleboog wordt hierbij tegen het lichaam gedrukt waarbij de onderarm horizontaal is. (Figuur 9-2).

Indien de vaandelwacht bewapend is met het pistool wordt met de linkerhand de pistooltas op de voorgeschreven wijze omvat. (Figuur 9-3).

Indien de vaandeldrager bewapend is met een pistool / sabel wordt aansluitend met de linkerhand de pistooltas / greep op de voorgeschreven wijze omvat. (Figuur 9-3a).

Figuur 9-1

Figuur 9-2

Figuur 9-3

Figuur 9-3a

(2) Op het waarschuwingscommando: 'VAANDELWACHT = GEEFT' blijft de vaandeldrager onbeweeglijk stilstaan.

(3) Op het uitvoeringscommando: 'ACHT' wordt door de vaandeldrager in één tel de 'houding' aangenomen.

Aansluitend tilt hij het vaandel op zodat het vaandel loodrecht midden voor het lichaam komt en vervolgens geleidt hij met de linkerhand het ondereinde van de vaandelstok in de schoen van de bandelier. (Figuur 9-4).

Aansluitend omvat de vaandeldrager met de rechterhand de vaandelstok ter hoogte van de kin, met de handrug naar voren gekeerd en de elleboog onder een hoek van 45° naar de grond gericht, waarbij de vaandelstok in nagenoeg loodrechte stand wordt gehouden. (Figuur 9-5).

Figuur 9-4

Figuur 9-5

b. *Commando: 'VAANDELWACHT = OP DE PLAATS = RUST'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen zoals omschreven in punt 5a(1).

Aansluitend wordt het vaandel rechtstandig opgetild, juist voldoende om de vaandelstok vrij te maken van de schoen, waarbij de linkerhand de vaandelstok uit de schoen geleidt.

Daarna wordt de vaandelstok rechtstandig iets naar rechts gebracht en, door het verplaatsen van de handen langs de vaandelstok, vervolgens op de grond geplaatst tegen de voorzijde van de rechtervoet. (Figuur 9-1).

Indien de vaandeldrager bewapend is met een pistool / sabel wordt aansluitend met de linkerhand de pistooltas / greep op de voorgeschreven wijze omvat. (Figuur 9-3 en 9-3a).

6. Richten van de vaandelwacht

Indien de vaandeldrager met vaandel is ingetreden

- a. *Commando: 'VAANDELWACHT = OP HET VAANDEL = RICHTEN'.*

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER', (bewapend met pistool / sabel de 'houding').

Op het uitvoeringscommando: 'RICHTEN' richten de linker- en de rechtervleugelman zich op de vaandeldrager met een tussenruimte van één meter waarbij de beweging met de rechterarm achterwege wordt gelaten.

De middelste achterste militair richt zich op de vaandeldrager.

De linker- en rechterachterste militair richten zich op hun voorman en op de middelste, achterste militair. (Figuur 9-6).

Figuur 9-6

- b. *Commando: 'VAANDELWACHT = HOOFD = FRONT'*

De commandant vaandelwacht geeft het commando: 'VAANDELWACHT = HOOFD = FRONT' wanneer de vaandelwacht juist gericht is.

Op het uitvoeringscommando: 'FRONT' worden in één tel het hoofd en de ogen teruggedraaid zoals in de 'houding'.

Indien de vaandeldrager zonder vaandel is ingetreden

- c. *Commando: 'VAANDELWACHT = NAAR HET MIDDEN = RICHTEN'.*

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER' (bewapend met pistool / sabel de 'houding').

De verrichting wordt uitgevoerd zoals omschreven in punt 6a.

(Van toepassing: bijvoorbeeld tijdens de uitreiking van een nieuw vaandel).

7. Veranderen van richting

- a. *Commando: 'VAANDELWACHT = RECHTS / LINKS ZWENKEN = MARS'*

De uitgangssituatie is zoals omschreven in punt 1k.

(1) Op het uitvoeringscommando: 'MARS' markeert de vaandelwacht de pas en voert de vaandeldrager (als scharnierpunt) de opgedragen richtingverandering uit, waarbij de vaandelwacht gericht blijft op de vaandeldrager.

(2) Zodra de gewenste richtingverandering is bereikt wordt een vervolgcommando gegeven, bijvoorbeeld: 'VAANDELWACHT = VOORWAARTS = MARS' of 'VAANDELWACHT = HALT'.

- b. *Commando: 'VAANDELWACHT = RECHTS / LINKS ZWENKEN = VOORWAARTS = MARS'*

De uitgangssituatie is 'OVER = GEWEER', (bewapend met pistool / sabel de 'houding').

(1) Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maakt de vaandelwacht een 'aanmarcheerpas', aansluitend wordt de pas gemarkeerd en de opgedragen richtingverandering uitgevoerd waarbij de vaandelwacht gericht blijft op de vaandeldrager.

(2) Zodra de gewenste richtingverandering is bereikt wordt een vervolgcommando gegeven, bijvoorbeeld: 'VAANDELWACHT = VOORWAARTS = MARS' of 'VAANDELWACHT = HALT'.

Bijzonderheden:

Wanneer de vaandelwacht deel uitmaakt van een defilé, wordt de verrichting: 'HOOFD DER COLONNE RECHTS / LINKS (VOORWAARTS) = MARS' uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 3, punt 8](#).

8. De groet met het vaandel

- a. *Commando: 'VAANDELDRAGER = VAANDEL NEIGEN'*

De uitgangssituatie is 'PRESENTEERT = GEWEER', (bewapend met pistool / sabel de 'eregroet').

(1) Op het uitvoeringscommando: 'VAANDEL NEIGEN' omvat de vaandeldrager de vaandelstok met de linkerhand in ondergreep boven de rechterhand, de linkerarm is daarbij nagenoeg gestrekt.

(2) Aansluitend wordt de rechterhand langs de vaandelstok omlaag gebracht tot vlak boven de schoen van de bandelier.

(3) Vervolgens wordt de vaandelstok uit de schoen van de bandelier gelicht, langzaam met het bovenende van de vaandelstok naar voren gericht en in horizontale stand gebracht door het onderende van de vaandelstok langs de rechterzijde van het lichaam achterwaarts te bewegen zodanig, dat de linkeronderarm voor en tegen het lichaam is aangesloten.

(4) De rechterarm is hierbij gestrekt achterwaarts gericht. (Indien deze houding langdurig vereist wordt: naar verkiezing de vuist op de heup plaatsen).

(5) De vaandelkwasten mogen de grond niet raken.

(6) Tijdens het brengen van de 'groet met het vaandel' kijkt de vaandeldrager niet naar het langzaam vóórover hellende vaandel maar blijft recht voor zich uitkijken. (Figuur 9-7).

(7) De groet met het vaandel wordt uitsluitend gebracht voor de autoriteiten, genoemd in de [DP 20-10, hoofdstuk 5, § 5](#).

Figuur 9-7

- b. *Commando: 'VAANDELDRAGER = VAANDEL HOOG'*

De uitgangssituatie is 'VAANDEL NEIGEN'.

Op het uitvoeringscommando: 'VAANDEL HOOG' worden de bewegingen in punt 8a vermeld in omgekeerde volgorde uitgevoerd.

- c. *Commando: 'VAANDELWACHT = ZET AF GEWEER' / 'IN DE HOUDING = STAAT'*

De uitgangssituatie is 'PRESENTEERT = GEWEER' / 'DE EREGROET'.

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' / 'STAAT' nemen de bewapenden de uitgangshouding aan.

9. Hoofd rechts tijdens defilé

- a. De uitgangssituatie is de 'gewone pas'.

Alleen de commandant vaandelwacht maakt: 'HOOFD = RECHTS' wanneer hij op acht passen afstand is gekomen van de inspecteur en brengt tegelijkertijd de (ere)groet (Figuur 9-8):

- (1) bewapend met pistool: zoals omschreven in [hoofdstuk 7, punt 4](#);
- (2) bewapend met sabel: zoals omschreven in [hoofdstuk 8, punt 14a](#).

Figuur 9-8

- b. Wanneer de commandant vaandelwacht de inspecteur twee passen gepasseerd is, maakt hij: 'HOOFD = FRONT' en wordt aansluitend de (ere)groet beëindigd:
(1) bewapend met pistool: aansluitend de rechterarm doorzwaaien;
(2) bewapend met sabel: zoals omschreven in [hoofdstuk 8, punt 14b](#).

10. Hoofd rechts tijdens ceremoniële inspecties

- a. *Commando: 'VAANDELWACHT = HOOFD = RECHTS'*
De uitgangssituatie is afhankelijk van de bewapening en het daaraan gerelateerde eerbewijs aan de inspecterende autoriteit.
- b. Op het uitvoeringscommando: 'RECHTS' draaien allen het hoofd in één tel onder een hoek van 45° naar rechts zover mogelijk naar rechts, doch niet voorbij de schouderlijn. (Figuur 9-9 en [3-22](#)).

Figuur 9-9

- c. Zodra de autoriteit in hun gezichtsveld is gekomen volgen de militairen de autoriteit door het hoofd te draaien totdat de uitgangssituatie is bereikt.
- d. Daarna wordt het hoofd stilgehouden en kijken de militairen recht voor zich uit zoals in de 'houding'.

Bijzonderheden:

1. Indien de autoriteit van links komt aanmarcheren dient voor "rechts", "links" gelezen te worden.
2. Door de commandant vaandelwacht wordt 'de groet' niet beantwoord.

Hoofdstuk 10 Bijzondere handelingen en aanwijzingen tijdens plechtigheden met militair ceremonieel inbegrepen het vuurpeloton bij begrafenissen met militair eerbetoon

1. Algemeen

Voorzover in dit hoofdstuk niet anders is bepaald, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift.

Voor de organisatie en uitvoering van het militair ceremonieel wordt verwezen naar: [DP 20-10](#), [‘Ceremonieel en Protocol voor de Krijgsmacht’](#).

2. Handelingen met het geweer C7 / C7A1 tijdens gewapende ceremoniële exercitie

Gedurende langere verplaatsingen tijdens gewapende ceremoniële exercitie met het geweer C7 / C7A1 zijn drie draagwijzen te combineren om het draagcomfort van de militair te verhogen:

- a. - commando: 'DRAAGT = GEWEER' (vanuit de 'houding');
- commando: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER';
- commando: 'OVER = GEWEER'.

De uitgangssituatie is de 'houding' dan wel de 'gewone pas'.

De draagwijze: 'OVER = GEWEER' wordt altijd aangenomen daar waar het accent van het militair ceremonieel dit verlangt.

Indien een militaire eenheid reeds de draagwijze: 'OVER = GEWEER' heeft aangenomen, welke wordt gevolgd door een verplaatsing, is alleen de combinatie met de draagwijze: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER' toegestaan.

Bijzonderheden:

1. In 'gewone pas' marcherend, van: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER' naar 'OVER = GEWEER': na het uitvoeringscommando: 'GEWEER' de in punt 3c(1) omschreven eerste beweging uitvoeren bij het plaatsen van de rechtersvoet. Aansluitend bij het plaatsen van de linkervoet, de rechterarm (naar voren) doorzwaaien.
2. In 'gewone pas' marcherend, van: 'OVER = GEWEER' naar 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER': na het uitvoeringscommando: 'GEWEER' de in punt 3d(1) omschreven eerste beweging uitvoeren bij het plaatsen van de rechtersvoet. Aansluitend bij het plaatsen van de linkervoet, het geweer in draaghouding nemen zoals omschreven in punt 3d(2), 2^e beweging.
3. De commando's worden zo nodig op gedempte toon gegeven.

- b. Commandanten dienen er op toe te zien dat de uitvoering van de handelingen het ceremoniële karakter van de plechtigheid niet verstoren (geen showelement!).
- c. Tijdens de uitvoering van de 'langzame pas' (zie punt 6) is slechts de draagwijze: 'OVER = GEWEER' toegestaan.

3. Het brengen van de voorgeschreven eerbewijzen met het geweer C7 / C7A1

- a. De verrichtingen: 'IN DRAAGHOUDING = GEWEER' en 'OVER = GEWEER' worden uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 5, punt 3a en b](#).
- b. 'DRAAGT = GEWEER' is uitsluitend vanuit de 'houding' te commanderen.
- c. De overige commando's en verrichtingen worden uitgevoerd zoals omschreven in [hoofdstuk 5](#).
- d. Bij het brengen van verschillende eerbewijzen wordt tussen de uitvoering telkenmale het geweer afgezet alvorens een nieuw eerbewijs kan worden gecommandeerd.

4. Wendingen op de plaats tijdens ceremoniële exercitie

- a. Tijdens de (gewapende) ceremoniële plechtigheid of voorafgaande aan een verplaatsing worden alleen die wendingen gecommandeerd om een nieuw front aan te nemen.
Achterwege blijven de commando's: 'RECHTSOM = KEERT' en 'RECHTS / LINKS UIT DE FLANK = MARS'.
- b. Bij gewapende ceremoniële exercitie met het geweer C7 / C7A1 worden de wendingen uitgevoerd met het geweer in de draagwijze: 'OVER = GEWEER'.

5. Wendingen gedurende het marcheren tijdens ceremoniële exercitie

Gedurende het marcheren tijdens (gewapende) ceremoniële exercitie, worden geen commando's gegeven, welke het plechtig karakter van de exercitie geweld aan doen.

Achterwege blijven de commando's: 'RECHTS / LINKS UIT DE FLANK = HALT' en 'RECHTSOMKEERT = MARS'

6. De langzame pas

- a. De 'langzame pas' wordt vanuit de 'houding' gecommandeerd 'tijdens begrafenissen en rouwplechtigheden met militair eerbetoon'.
Vanwege het ceremoniële karakter dient de uitvoering plechtig en statig te zijn in het voorgeschreven tempo van 70 passen per minuut.
- b. *Commando: 'LANGZAME PAS = VOORWAARTS = MARS'*
De uitgangssituatie is de 'houding'.
Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt met het gestrekte linkerbeen een 'aanmarcheerpas' gemaakt en met de rechtervoet overgegaan in de 'langzame pas'.
De gestrekte armen worden stil tegen het lichaam gehouden zoals in de 'houding'.
De linker- en de rechtervoet worden met gestrekt been op normale wijze voorwaarts geplaatst langs een denkbeeldige verticale lijn loodrecht vóór het linker- / rechterbeen. (Figuur 10-1).
Indien de eenheid is bewapend met het geweer C7 / C7A1 wordt, alvorens te verplaatsen, het geweer in de draagwijze: 'OVER = GEWEER' genomen. (Figuur 10-2).

Figuur 10-1

Figuur 10-2

- c. *Commando: 'AFDELING = HALT'*

De uitgangssituatie is de 'langzame pas'.

Op het uitvoeringscommando: 'HALT' wordt met de rechtervoet een 'verkorte pas' gemaakt waarna de linkervoet naast de rechtervoet wordt geplaatst zoals in de 'houding'.

7. De verrichtingen bij begrafenissen met militair eerbetoon

- a. Voor de samenstelling van het militair geleide wordt verwezen naar het voorschrift 'DP 20-10, [Ceremonieel en Protocol voor de Krijgsmacht](#)'.
- b. (1) Het vuurpeloton bestaat uit acht militairen onder bevel van een onderofficier.
(2) De bewapening van het vuurpeloton is het geweer C7 / C7A1.
(3) De commandant vuurpeloton is bewapend met een ongeladen pistool.
- c. De geweren worden geladen met een zgn. losse patroon, waarna de vuurregelaar individueel op SAFE ("S") wordt gezet.
- d. *Commando: 'SALVO VUUR HOOG = AAN'*
De uitgangssituatie is de 'houding'.
(1) 1e beweging
Op het uitvoeringscommando: 'AAN' wordt met de rechterhand het geweer in één tel + 10 cm vóór en evenwijdig met het lichaam gebracht met de patroonhouder naar beneden zodanig, dat het geweer een hoek van 45° met de grond maakt waarbij de mondingsvlamdempers naar links boven wijst en de rechteronderarm hierbij horizontaal is. Tegelijkertijd worden met de aaneengesloten vingers van de linkerhand de handbeschermers in ondergreep omvat, pink tegen de drukring, duim tussen geweer en lichaam.
De linkerelleboog is hierbij tegen het lichaam gedrukt. (Figuur 5-6).
(2) 2e beweging
De rechterhand wordt in één tel langs de kortste weg naar de kolf gebracht waarbij deze wordt omvat met de aaneengesloten vingers aan de rechterzijde en de duim tussen geweer en lichaam. (Figuur 5-7).
(3) 3e beweging

De linkervoet wordt in één tel naar rechts gedraaid en evenwijdig tegen de rechtervoet geplaatst. (Figuur 10-3).

Figuur 10-3

(4) 4e beweging

De rechtervoet wordt, vanuit het nieuwe front, in één tel 50 cm naar rechts verplaatst. (Figuur 10-4).

De benen zijn gestrekt en het lichaamsgewicht is hierbij gelijkelijk over beide voeten verdeeld.

Tegelijkertijd met het verplaatsen van de rechtervoet wordt het geweer langs de kortste weg omhoog gebracht en met de kolf tegen de rechterschouder geplaatst.

Het wapen wijst hierbij onder een hoek van 45° schuin omhoog en naar voren.

Tijdens deze beweging wordt met de rechterhand de pistoolgreep met aaneengesloten vingers omvat waarbij de wijsvinger gestrekt tegen de beugelknop wordt geplaatst. (Figuur 10-4).

De militair kijkt recht voor zich uit en niet langs het geweer omhoog!

Figuur 10-4

(5) 5^e beweging

Aansluitend aan de 4^e beweging wordt de vuurregelaar individueel op 'R' gezet en de wijsvinger om de trekker geplaatst.

e. *Commando: 'VUUR'*

De uitgangssituatie is 'SALVO VUUR HOOG = AAN'.

Op het commando: 'VUUR' wordt de trekker overgehaald (afgevuurd) en aansluitend de vuurregelaar individueel op 'S' gezet.

Bijzonderheden:

1. De uitgangssituatie is met geplaatste mondingsstop.
2. Commandant vuurpeloton geeft per salvo het commando: 'LADEN / HERLADEN'.

f. *Commando: 'ZET AF = GEWEER'*

De uitgangssituatie is 'SALVO VUUR HOOG = AAN'.

(1) 1e beweging

Op het uitvoeringscommando: 'GEWEER' wordt in één tel met de rechterhand de kolf omvat, de vingers aaneengesloten rechts en de duim links van de kolf.

Tegelijkertijd wordt het geweer circa 10 cm vóór en evenwijdig aan het lichaam gebracht met de patroonhouder naar beneden zodanig, dat het geweer een hoek van 45° met de grond maakt en de mondingsvlamdempers naar links boven wijst.

Beide ellebogen zijn hierbij tegen het lichaam gedrukt waarbij de rechteronderarm horizontaal is. ([Figuur 5-7](#)).

(2) 2e beweging

De rechtersoet wordt in één tel evenwijdig tegen de linkersoet geplaatst. ([Figuur 10-3](#)).

(3) 3e beweging

De linkersoet en het lichaam worden in één tel teruggebracht zoals in de 'houding'.

(4) 4e beweging

De rechterhand omvat in één tel het geweer in bovengreep bij de loop waarbij de pink op de bajonetfitting rust en de schouders horizontaal blijven. ([Figuur 5-6](#)).

(5) 5e beweging

De aaneengesloten gestrekte duim en vingers van de linkerhand worden, met de handrug naar voren gekeerd, in één tel tegen de mondingsvlamdempers geplaatst.

Tegelijkertijd wordt het geweer langs de kortste weg omlaag gebracht tot de kolf twee vingerbreedten boven de grond en de voorzijde van de kolf in één lijn met de voorzijde van de soet is. ([Figuur 5-8](#) en [5-9a](#)).

(6) 6e beweging

De linkerarm wordt in één tel teruggebracht zoals in de 'houding'.

Tegelijkertijd wordt het geweer met de rechterhand niet hoorbaar bij de soet geplaatst zoals in de 'houding'. ([Figuur 5-4](#) en [5-5](#)).

Bijzonderheden:

Eerbewijs als laatste groet aan de overledene: het brengen van de militaire (3 tellen) eregroet met / zonder hoofddeksel al dan niet bewapend.

Bijlage A Verrichtingen met de functiestok

1. Algemeen

- a. Voorzover in deze bijlage niet anders is bepaald, worden de verrichtingen uitgevoerd zoals omschreven in dit voorschrift.
- b. De stok wordt gedragen door o.a. de compagnies-sergeant-majoor, bataljons- en brigade-adjutant.
- c. De stok wordt niet gedragen wanneer de functionaris bewapend is.

2. De basishoudingen

- a. *Commando: 'AFDELING = GEEFT = ACHT'*

(1) De uitgangssituatie is de 'tweede rust' waarbij de stok in de linkerokselholte kan worden geklemd zoals omschreven in punt 2a(2) dan wel kan de stok met de rechterhand worden omvat waarbij de knop naar voren wijst.

(2) Op het eerste waarschuwingscommando: 'AFDELING' neemt de militair de 'eerste rust' aan.

Hiertoe wordt de stok (zo nodig) in één tel horizontaal in de linkerokselholte geklemd met de knop naar voren.

De stok wordt met de linkerhand omvat met de duim rechts van de knop en de aaneengesloten gestrekte vingers links van de knop, in het verlengde van de stok, waarbij de wijsvinger tegen de knop rust.

De vlakke hand is verticaal. (Figuur A-1).

De linkerbovenarm is verticaal tegen het bovenlichaam gedrukt.

De rechterarm wordt gestrekt aan de zijkant tegen het lichaam gebracht zoals in de 'houding'.

(3) Op het tweede waarschuwingscommando: 'GEEFT' blijft de militair onbeweeglijk stilstaan.

(4) Op het uitvoeringscommando: 'ACHT' wordt in één tel de 'houding' aangenomen, met dien verstande, dat de linkerhand de stok op dezelfde wijze blijft omvatten.

Figuur A-1

- b. *Commando: 'OP DE PLAATS = RUST'*

De uitgangssituatie is de 'houding'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'eerste rust' aangenomen, met dien verstande, dat de stok op dezelfde wijze blijft omvat en de rechterarm op dezelfde wijze wordt gehouden zoals omschreven in punt 2a(2).

- c. *Commando: 'RUST'*

De uitgangssituatie is de 'eerste rust'.

Op het uitvoeringscommando: 'RUST' wordt in één tel de 'tweede rust' aangenomen zoals omschreven in punt 2a(1).

3. Marcheren

Tijdens het marcheren wordt de stok met de linkerhand omvat zoals omschreven in punt 2a(2).

De rechterarm wordt doorgezwaaid zoals in 'gewone pas'.

Tijdens het lopen in de 'rust' kan de stok in de linkerokselholte worden geklemd waarbij de linkerhand de knop omvat zoals omschreven in punt 2a(2) dan wel kan de stok in het midden met de rechterhand worden omvat waarbij de knop naar voren wijst.

4. De (ere-)groet

De '(ere-)groet' wordt gebracht zoals omschreven in [hoofdstuk 2, punt 4](#) en 5, met dien verstande, dat de linkerhand de stok blijft omvatten zoals omschreven in punt 2a(2).

Bijlage B Marcheren met twee / vier gelederen

Komen op twee / vier gelederen

Deze verrichting wordt uitgevoerd wanneer de breedte van een in colonne opgestelde dan wel van een marcherende eenheid moet worden gehalveerd.

- a. *Commando: 'MET TWEEËN = MARS'*

De uitgangssituatie is de 'houding met vieren'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maken de militairen opgesteld in het rechter- en linkergelid, te beginnen met het linker- dan wel rechterbeen: één pas schuin achterwaarts gevolgd door één pas zijwaarts, zodanig dat zij midden tussen hun nevenman en de militair achter deze komen te staan.

- b. *Commando: 'MET VIEREN = MARS'*

De uitgangssituatie is 'in colonne met tweeën'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' maken de militairen, oorspronkelijk opgesteld in het rechter- en linkergelid, te beginnen met het rechter- dan wel linkerbeen: een pas zijwaarts gevolgd door een pas schuin voorwaarts, zodanig dat de oorspronkelijke colonne wordt hersteld.

- c. *Commando: 'MET TWEEËN = MARS'*

De uitgangssituatie is de 'gewone pas met vieren'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' verkorten de militairen opgesteld in het rechter- en

linkergelid de pas en verplaatsen zich vervolgens (met behoud van het tempo) tot achter hun nevenman waarna verder wordt gemarcheerd in 'gewone pas'.

d. *Commando: 'MET VIEREN = MARS'*

De uitgangssituatie is de 'gewone pas met tweeën'.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' verkorten de militairen opgesteld in het voorste rot de pas en de militairen oorspronkelijk opgesteld in het rechter- en linkergelid verplaatsen zich (met behoud van het tempo) zodanig buitenwaarts, dat de oorspronkelijke colonne wordt hersteld.

Wanneer de juiste afstanden weer zijn hersteld wordt het commando: 'VOORWAARTS = MARS' gegeven.

Op het uitvoeringscommando: 'MARS' wordt, nadat de rechtervoet op de grond is gekomen, met de linkervoet overgegaan in 'gewone pas'.

Bijzonderheden:

Tijdens het marcheren worden de juiste tussenruimten (en zo nodig richtingen) hersteld.

Bijlage C Nummeren

1. Algemeen

- a. Om een aangetreden eenheid op de juiste wijze te kunnen richten, bijvoorbeeld voorafgaande aan een inspectie, kan aan de individuele militair de aanwijzing worden gegeven om zich in het gelid voorwaarts (op) of achterwaarts (neer) te verplaatsen.
- b. Voorafgaande aan het richten wordt dan het commando: 'NUMMERT = AF' gegeven teneinde de juiste militair de aanwijzing te kunnen geven.

2. Nummeren

Commando: 'NUMMERT = AF'

De uitgangssituatie is de 'houding' en de eenheid staat opgesteld op één gelid.

- a. Op het uitvoeringscommando: 'AF' draaien allen, uitgezonderd de rechtervleugelman, het hoofd en de ogen in één tel naar rechts.
 - b. Vervolgens roept eenieder, inclusief de rechtervleugelman, in opeenvolging van rechts naar links zijn nummer af, aanvangend met nummer 1 en draaien daarbij het hoofd en de ogen in één tel in front.
 - c. Bij een formatie op twee (drie of vier) gelederen handelen de overigen op de wijze zoals hiervoor omschreven.
 - d. De militairen die tot hetzelfde rot behoren roepen tegelijkertijd hetzelfde nummer af.
-

Bijlage D Uitzonderingsbepalingen militaire muziek

Algemeen

De basisexercitie, zoals omschreven in dit voorschrift, wordt in principe toegepast zowel optredend als zelfstandige eenheid (muziekkorps) dan wel ingedeeld onder het commando van 'derden' zoals commandant erewacht, paradedcommandant etc.

Als gevolg van:

- de diverse draagwijzen van het instrumentarium;
- de tijd, nodig voor het in draaghouding nemen van de (grote / zware) instrumenten;
- het aantreden op vijf of zes gelederen;
- de afwijkende (grotere) onderlinge afstanden zowel tussen de rotten als de gelederen;
- de specifieke taken van dirigent en tamboer-maître;
- de relatie (muzikaal / traditioneel) tussen de 'eerste tel' en de 'aanmarcheerpas' op de linkervoet;

is het noodzakelijk dan wel wenselijk om aangepaste / afwijkende exercitiebewegingen uit te voeren in de onderstaande situaties of vergelijkbare (onvoorziene) omstandigheden.

1. Tenzij anders vermeld gelden onderstaande omschrijvingen zowel voor dirigent, tamboer-maître als muzikanten.
2. Tijdens het 'uitrichten' worden door de personen in het voorste gelid en rechterrot de armen niet zij- of voorwaarts gestrekt.
3. Tijdens het 'markeert de pas' wordt, al dan niet musicerend, de eventuele vrije hand niet doorgezwaaid.
4. Indien door een muziekkorps: 'RECHTSOMKEERT = MARS' gemaakt moet worden dient bij voorkeur de Amerikaanse counterbeweging te worden gebruikt.
5. De commando's: 'RECHTS / LINKS UIT DE FLANK = MARS' en 'HALT' kunnen niet aan een musicerend muziekkorps worden gecommandeerd (afwijkende 'aanmarcheerpas': uitvoeringscommando op rechtervoet).
6. Door de (plv) dirigent / tamboer-maître wordt het commando: IN ORDE VAN = INSPECTIE uitgevoerd zoals omschreven in DP 20-10, [hoofdstuk 13, onderdeel 5b](#), c en d.
7. 'INRUKKEN': zoals omschreven in [hoofdstuk 2, § 10](#), met dien verstande, dat alleen door de (plv) dirigent / tamboer-maître 'de groet' wordt gebracht.
8. Indien de (plaatsvervangend) dirigent en tamboer-maître optreden in ceremonieel tenue waarbij de (korte) sabel of een soortgelijk wapen deel uit maakt van het tenue, dient dit wapen zodanig te worden 'gehangen' dat hierbij beide handen vrij zijn.

Verdere aandachtspunten:

- a. Tijdens de exercitie met de sabel / c.s., worden altijd handschoenen gedragen.
- b. De linkerhand, indien niet functioneel gebruikt, dient de greep van de sabel te omvatten.
- c. De '(ere-)groet' voor de dirigent wordt met de sabel / c.s. op de haak gebracht zoals omschreven in DP 20-20, hoofdstuk 8, punt 3.
- d. 'De groet' voor de tamboer-maître, al dan niet met bandelier, sabel / c.s., wordt gebracht

- op de wijze zoals in c beschreven.
- e. De 'eregroet' met de tamboer-maître stok wordt gebracht op de wijze zoals omschreven in de "Handleiding stoktekens / stokhandelingen en loophoudingen tamboer-maître, aanvullingen op VS 2-2500, derde druk, punt 16-III".
 - f. 'De groet' tijdens het defilé:
 - (1) dirigent: zoals omschreven in punt c;
 - (2) tamboer-maître: zoals omschreven in de in punt e genoemde handleiding, punt 18.
 - g. Door de muzikanten, deel uitmakend van een muziekkorps, wordt nimmer de '(ere-)groet' gebracht of musicerend: 'HOOFD = RECHTS / LINKS' gemaakt.
 - h. Alle overige verrichtingen met de sabel / c.s., van toepassing voor de overige ingedeelden, blijven achterwege.
- Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen officieren en onderofficieren.
9. Tijdens optredens als zelfstandige eenheid, al dan niet in samenwerking met andere (militaire) muziekkorpsen, kan door muziekkorpsen van de respectievelijke krijgsmachtdelen de zogenaamde "show-exercitie" worden toegepast (taptoe's, open dagen, etc.).
- Hierbij kan onbeperkt worden afgeweken van het bepaalde in de DP 20-20, met dien verstande, dat de 'Militair ethische exercitienormen', geüniformeerd in ceremonieel tenue of militair algemeen, nimmer mogen worden overschreden!
10. In bijzondere situaties, niet genoemd in punt 1 tot en met 9, dient de verantwoordelijke commandant van de eenheid waarbij een muziekkorps (al dan niet ingetreden) optreedt, ruim vóór aanvang van het optreden met betrokkenen te overleggen, respectievelijk te bepalen hoe te handelen 'in de geest van de DP 20-10 en DP 20-20', in het bijzonder tot de in deze bijlage genoemde onderwerpen en situaties

Bijlage E Bijzonderheden / uitzonderingen

1. Sabelonderdeelbenamingen.

Figuur E-1 scherp (met een pijl naar het scherp van de punt van de sabel)

2. Opstellen eenheden met verschillende tenues, gerekend van voren respectievelijk van rechts: DT / GVT / overall / sporttenue / civiel.
3. Tijdens verplaatsingen in groepsverband, dienen tassen, leermiddelen, enzovoort, in principe in de linkerhand gedragen te worden.
4. Indien men tijdens 'hijsen of neerhalen van de vlag' (passeren van een vaandel / (militaire) begrafenisstoet / enzovoort), of anderszins in situaties waarbij de (ere-)groet moet worden gebracht, een voertuig bestuurt, dient men uit- of af te stappen, front naar de vlag te maken en het voorgeschreven eerbewijs te brengen. Burgers maken uitsluitend front naar de vlag (na uit- of afgestapt te zijn). Het brengen van bedoeld eerbewijs is tevens van toepassing op eventuele individuele (burger)passanten 'te voet', die de vlag, tijdens het hijsen of neerhalen, in zicht hebben.
5. Bij civiele plechtigheden (bijvoorbeeld: bruidspaar verlaat stadhuis of kerk) waarbij sabeldragenden een zogenaamde 'erehaag / ereboog' vormen, kan voor die gelegenheid het commando: 'SABEL HOOG = AAN' worden gegeven in de uitgangssituatie: 'sabel in de vuist', waarbij op het uitvoeringscommando: 'AAN' de sabels onder een hoek van $\pm 90^\circ$ paarsgewijs met de punten tegen elkaar worden gebracht.
Aansluitend (op commando) opnieuw de sabel 'in de vuist' nemen en 'opsteken', zoals omschreven in [hoofdstuk 8, punt 9d](#) (vanaf 2^e beweging).